

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

4 september 2001

VERSLAG

– van het Rekenhof –

**betreffende de Vlaamse Milieuholding (VMH)
over het boekjaar 1999**

Brussel, 21 augustus 2001
Regentschapsstraat 2
1000 BRUSSEL

N 12-1.805.806 B2

Bijlagen : 1 verslag + bijlagen

Mijnheer de Voorzitter,

In het kader van artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg, deelt het Rekenhof enkele algemene bedenkingen in verband met de Vlaamse Milieudienst (VMH) mede en rapporteert het tevens over de financiële controle van de enkelvoudige jaarrekening van deze instelling over het boekjaar 1999.

Op last :
De Hoofdgriffier,

F. VAN DEN HEEDE.

Het Rekenhof :
De Voorzitter,

F. VANSTAPEL.

De heer N. DE BATSELIER
Voorzitter van het Vlaams Parlement

Bijlage bij brief van 21 augustus 2001, kenmerk N 12 - 1.805.806 B02

**VERSLAG VAN HET REKENHOF
BETREFFENDE DE VLAAMSE MILIEUHOLDING (VMH)**

Commentaar met betrekking tot de Vlaamse Milieuholding :

- A. Algemene bedenkingen met betrekking tot de Vlaamse Milieuholding
- B. De financiële controle van de enkelvoudige jaarrekening van de Vlaamse Milieuholding over het boekjaar 1999

Dit verslag werd vastgesteld door de Nederlandse Kamer van het Rekenhof in zitting van 21 augustus 2001.

In het kader van artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg deelt het Rekenhof in dit verslag zijn commentaar mede die het nuttig acht in verband met de Vlaamse Milieuholding (VMH). Eveneens rapporteert het over de financiële controle van de enkelvoudige jaarrekening van deze instelling met betrekking tot het boekjaar 1999.

Op 24 juli 2001 heeft de Vlaamse regering, op voorstel van de Vlaamse minister van Leefmilieu, een principiële nota goedgekeurd inzake de herstructurering van deze holdingmaatschappij. Deze beslissing houdt onder meer in dat de VMH zal worden ver-effend.

Gelet op deze herstructurering zal het Rekenhof zijn controlewerkzaamheden met betrekking tot de rekeningen over het boekjaar 2000 voornamelijk toespitsen op het nazicht van de (ten dele) te gelde te maken activa van de vennootschap.

INHOUDSOPGAVE

Blz.

0.	INLEIDING	7
	1. Algemene organisatie van het nazicht van de rekeningen van de investeringsmaatschappijen	7
	1.1. Juridische grondslag van het nazicht	7
	1.2. Modaliteiten van het nazicht van de rekeningen van de investeringsmaatschappijen	8
	2. Het verslag	9
DEEL I:	ALGEMENE BEDENKINGEN MET BETREKKING TOT DE VLAAMSE MILIEUHOLDING (VMH)	10
	1. Het invoeren van procedures voor de huur van bedrijfswagens	10
	1.1. Uiteenzetting van de problematiek	10
	1.2. Standpunt van de VMH	10
	1.3. Replik van het Rekenhof	10
	2. Een analyse van het contract van dienstverlening met de voorzitter van de Raad van Bestuur	12
	2.1. Uiteenzetting van de problematiek	12
	2.2. Standpunt van de VMH	15
	2.3. Replik van het Rekenhof	16
	3. De selectie van het consultancybureau Arthur D. Little	17
	3.1. Uiteenzetting van de problematiek	17
	3.2. Standpunt van de VMH	17
	3.3. Replik van het Rekenhof	17
	4. De nieuwe arbeidsovereenkomst ten gevolge van de benoeming van een personeelslid tot senior investment manager	18
	4.1. Uiteenzetting van de problematiek	18
	4.2. Standpunt van de VMH	19
	4.3. Replik van het Rekenhof	19
	5. De wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en de preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen	20
	5.1. Uiteenzetting van de problematiek	20
	5.2. Standpunt van de VMH	21
	5.3. Replik van het Rekenhof	22

6. De premies voor verzekeringen	23
6.1. Uiteenzetting van de problematiek	23
6.2. Standpunt van de VMH	24
6.3. Replik van het Rekenhof	24
 DEEL II : OPMERKINGEN IN VERBAND MET DE FINANCIËLE CONTROLE VAN DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING MET BETREKKING TOT HET BOEKJAAR 1999	 25
1. De mogelijke duurzame waardeverminderingen met betrekking tot deelnemin- gen van de VMH	25
1.1. Uiteenzetting van de problematiek	25
1.2. Standpunt van de VMH	28
1.3. Replik van het Rekenhof	29
 2. Een doorgedreven analyse van de bedrijfskosten van de VMH	30
2.1. Uiteenzetting van de problematiek	30
2.2. Standpunt van de VMH	32
2.3. Replik van het Rekenhof	33
BIJLAGEN	35

0. INLEIDING

Het voorliggend verslag vormt het resultaat van een onderzoekscyclus die zijn juridische grondslag vindt in artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de herstructurering van de GIMV, Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Limburgfonds en van de permanente werkgroep Limburg. Daarom wordt eerst summier uitleg verstrekt over de algemene organisatie van dit nazicht en wordt vervolgens enige duiding gegeven bij de inhoud van het verslag.

1. ALGEMENE ORGANISATIE VAN HET NAZICHT VAN DE REKENINGEN VAN DE INVESTERINGSMAATSCHAPPIJEN

1.1. Juridische grondslag van het nazicht

Artikel 13 van het decreet van 13 juli 1994 belast het Rekenhof met het nazicht van de rekeningen van de investeringsmaatschappijen en hun gespecialiseerde dochters. De modaliteiten van dit nazicht zijn vastgelegd in een protocol d.d. 21 december 1994 gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Rekenhof. Dit protocol is in werking getreden op 1 januari 1995.

Dit verslag gaat specifiek in op, enerzijds, enkele algemene bedenkingen met betrekking tot de VMH (Deel I van dit verslag) en, anderzijds, op de controle van de eenvoudige jaarrekening van deze instelling met betrekking tot het boekjaar 1999 (Deel II van dit verslag).

1.2. Modaliteiten van het nazicht van de rekeningen van de investeringsmaatschappijen

Het protocol legt de regels vast volgens welke dit nazicht dient te verlopen. Deze procedure verloopt a posteriori, op stukken en ter plaatse. Er is ruime aandacht besteed aan het tegensprekelijk karakter van het nazicht.

Concreet bestond dit nazicht bij de VMH uit de volgende stappen.

De procedure ving aan met een onderzoek ter plaatse. De bevindingen die hieruit voortvloeiden, werden meegedeeld op 6 november 2000 aan en/of besproken met de betrokken investeringsmaatschappij. De VMH had dan één maand de tijd om te antwoorden op de schriftelijk geformuleerde vragen en bedenkingen. Na de evaluatie van deze replieken zond het Rekenhof op 15 mei 2001 vervolgens een synthese van zijn opmerkingen naar de Vlaamse minister bevoegd voor Leefmilieu. Deze beschikte eveneens over een termijn van één maand om te antwoorden. Aangezien de minister op deze brief van het Rekenhof niet (tijdig) heeft gereageerd, werd het rapport opgesteld, dat nu wordt voorgelegd aan het Vlaams Parlement, zonder verder het antwoord van de minister af te wachten.

2. HET VERSLAG

Dit onderzoek heeft geleid tot briefwisseling tussen het Rekenhof en de betrokken investeringsmaatschappij (de VMH). De Vlaamse minister bevoegd voor Leefmilieu heeft niet tijdig gereageerd op de opmerkingen van het Rekenhof.

In dit rapport komen uiteindelijk die elementen aan bod waarbij na deze briefwisseling tussen het Rekenhof en de VMH nog steeds vragen, bedenkingen en opmerkingen kunnen worden geformuleerd.

In concreto zijn dit :

- enkele algemene bedenkingen;
- twee opmerkingen naar aanleiding van de financiële controle van de enkelvoudige jaarrekening met betrekking tot het boekjaar 1999.

DEEL I : ALGEMENE BEDENKINGEN MET BETREKKING TOT DE VLAAMSE MILIEUHOLDING (VMH)

1. HET INVOEREN VAN PROCEDURES VOOR DE HUUR VAN BEDRIJFSWAGENS

1.1. Uiteenzetting van de problematiek

De huurkosten van de bedrijfswagens zijn in 1999 gestegen. Tot op heden bestaan er enkel informele procedures bij de instelling inzake de toekenning van bedrijfswagens aan de personeelsleden van de VMH. Deze informele richtlijnen bepalen welke functies in aanmerking komen om een bedrijfswagen te huren en tegen welke maximale kostprijs, afhankelijk van het functieniveau van het desbetreffende personeelslid.

Niettemin kan de vraag worden gesteld of het niet aangewezen is deze informele procedures te laten goedkeuren door de bevoegde vennootschapsorganen van de instelling.

1.2. Standpunt van de VMH

De VMH meent dat er in dit verband voldoende vaste regels zijn uitgevaardigd en dat het managementcomité terzake het bevoegde vennootschapsorgaan is.

1.3. Repliek van het Rekenhof

Uit het onderzoek blijkt echter dat er enkel informele procedures bestaan. Het niet uitwerken van formele regels terzake kan aanleiding geven tot het nemen van discretionaire beslissingen die dan mogelijkerwijze een verhoging van deze uitgavenpost met zich meebrengen.

Wat betreft de opmerking van de beleidsverantwoordelijken van de instelling dat het managementcomité inzake deze materie bevoegd is, kan bovendien de vraag worden gesteld of dit comité, vanuit het oogpunt van functiescheiding, wel het meest geschikte vennootschapsorgaan is om terzake de nodige regelingen uit te werken. Een aantal leden van dit comité beschikken immers zelf over een huurwagen (waarvan de kosten ten laste van de VMH vallen) en zijn dus mogelijk rechter en partij bij het in de toekomst vaststellen van formele regels inzake de huur van bedrijfswagens.

2. EEN ANALYSE VAN HET CONTRACT VAN DIENSTVERLENING MET DE VOORZITTER VAN DE RAAD VAN BESTUUR

2.1. Uiteenzetting van de problematiek

Vanaf 1 mei 1995 werd er een nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur van de instelling benoemd, en dit op voorafgaandelijke voordracht van de Vlaamse regering. Deze voordracht vond plaats, alvorens de modaliteiten inzake de vervulling van deze functie in een overeenkomst van dienstverlening werden vastgelegd. Deze overeenkomst, getekend tussen de VMH en de voorgedragen voorzitter op 13 mei 1995, liep in principe tot 30 april 2001. De basiselementen van deze overeenkomst werden voorafgaandelijk onderhandeld tussen de betrokken partijen (de voormalige minister-president van de Vlaamse regering en de voorzitter in spe).

Ten gevolge van de voortijdige opzegging van deze overeenkomst (op 18 mei 1999), betaalde de instelling aan de gewezen voorzitter een contractuele vergoeding, gelijk aan 6 keer de maandelijkse bezoldiging (met inbegrip van de forfaitaire representatievergoeding en de forfaitaire autovergoeding). Alzo diende er, naast de contractueel bedongen opzegperiode van 3 maanden, die tot 18 augustus 1999 liep, in 1999 een bedrag van bijna 3 miljoen BEF te worden uitgekeerd aan de opgezegde voorzitter ter compensatie van de vroegtijdige opzegging van deze overeenkomst.

Op basis van een analyse van dit contract en van de taken van de voorzitter van de Raad van Bestuur, kon er niet met zekerheid worden vastgesteld of deze overeenkomst integraal als een aannemingscontract diende te worden gekwalificeerd, omwille van een aantal onduidelijkheden in de tekst van de gesloten overeenkomst tussen de VMH en de gewezen voorzitter. Evenmin kan deze overeenkomst van dienstverlening tot bewijs van het tegendeel worden beschouwd als een arbeidsovereenkomst die deze persoon, naast zijn mandaat van bestuurder, zou hebben gesloten met de VMH. (Zo werd er in artikel 5 van dit contract immers gestipuleerd dat hij het statuut van zelfstandige had.) Aangezien de betrokken partijen opteerden voor een dergelijk contract -dat enkele onduidelijkheden bevat aangaande het takenpakket van deze persoon, de consequenties van het gekozen sociaal statuut van de voorzitter van de

Raad van Bestuur en het van kracht zijnde type van verbintenis-, diende de VMH zowel de uitbetaling van deze vergoeding als de opzegtermijn contractueel te respecteren, alhoewel deze contractuele vergoeding en opzegtermijn mogelijk wettelijk niet verplicht dienden te worden voorzien. De voorzitter van de Raad van Bestuur moet immers vennootschapsrechtelijk worden beschouwd als een lasthebber en een lastgeving kan te allen tijde worden herroepen zonder het uitbetalen van een vergoeding.

Aangezien er op 1 mei 2001 (ondertussen werd er immers tot 30 april 2001 een nieuwe voorzitter aangesteld op basis van een analoge overeenkomst, die met de vorige voorzitter werd gesloten) een nieuwe overeenkomst van dienstverlening diende te worden gesloten, was het Rekenhof van oordeel dat de modaliteiten in dit nieuwe te sluiten contract op een duidelijker manier dienden te worden opgesteld. In deze optiek werden de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- Het statuut (een statuut van werknemer, naast zijn mandaat van bestuurder ofwel een statuut van zelfstandige), dat de toekomstige voorzitter van de Raad van Bestuur heeft bij de uitoefening van zijn opdracht, dient eenduidig te worden vastgelegd en consequent te worden gevolgd, met al de hieruit voortvloeiende logische gevolgen.

Hierbij aansluitend, dient de opdracht van de voorzitter van de Raad van Bestuur meer gedetailleerd te worden gedefinieerd dan de (te) algemene omschrijving van de taken van de voorzitter van de Raad van Bestuur in artikel 3 van de overeenkomst van dienstverlening van de gewezen voorzitter.

Indien er dus vanuit het oogmerk van duidelijkheid voor wordt gekozen zulke overeenkomst te kwalificeren binnen het kader van het verbintenissenrecht (bijvoorbeeld als een aannemingscontract of als een verhuring van diensten), dienen zowel de invulling van de opdracht als het in deze optiek gekozen sociaal statuut aan te sluiten met de terzake geldende bepalingen (en de gebruikelijke terminologie), voortvloeiend uit het verbintenissenrecht.

- Naast het onderzoeken van alle mogelijke sociaalrechtelijke consequenties ten gevolge van het aannemen van een welbepaald statuut en/of van een bepaald type contract, overeenkomstig het verbintenissenrecht, dienen alle bepalingen tevens te

worden onderzocht op hun mogelijke fiscale gevolgen (zie verder onder punt 6.1. van onderhavig verslag).

- Indien een clause inzake een uitbetaling van een opzegvergoeding (bij een duidelijker omschreven contract dan voorheen), volgens het sociaal recht of het verbintenissenrecht als wettelijk verplicht en/of als billijk wordt beschouwd, is het aangewezen zulke vergoeding op een redelijke basis te bepalen, bijvoorbeeld in functie van het aantal maanden of jaren dat de voorzitter –vóór zijn opzeg - prestaties leverde.
- Indien een contractueel bedongen opzegtermijn van toepassing zou zijn, is de vraag aan de orde of zo'n termijn in de toekomst niet kan worden beperkt, door te stipuleren dat bij een eventueel vroegtijdige beëindiging de ontslagen voorzitter er zich toe verbindt de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur bij de uitoefening van zijn taak bij te staan, tot op het moment dat deze bijstand niet meer is vereist.

Tenslotte werd er vastgesteld dat de op 18 mei 1999 opgezegde voorzitter van de Raad van Bestuur van de VMH nog steeds bestuurdersmandaten uitoefent bij drie ondernemingen, waarin de VMH participeert. (Deze toestand wordt door de beleidsverantwoordelijken van de VMH als positief geëvalueerd, aangezien deze persoon in zijn hoedanigheid van bestuurder, nog steeds volgens het management van de instelling, een duidelijke meerwaarde creëert in deze drie ondernemingen.)

Bovendien kan deze gewezen voorzitter op dit moment ten alle tijde, overeenkomstig de nieuwe tussen hem en de VMH gesloten overeenkomst de dato 18 februari 2000, worden “verzocht door de VMH of genoemde dochters vergaderingen bij te wonen of aan de directie van de VMH advies te verlenen”, weliswaar aan dezelfde voorwaarden als deze welke gelden voor de andere bestuurders.

Ondanks de (volgens de beleidsverantwoordelijken van de instelling) gegronde redenen inzake het vervullen van de bovenvermelde bestuursmandaten en inzake het sluiten van deze nieuwe overeenkomst met de oud-voorzitter van de Raad van Bestuur van de VMH, is het risico niet denkbeeldig, indien zo'n handelwijze steeds in de toekomst wordt gevolgd, dat iemand, die uit zijn hoofdfunctie wordt ontslagen (in casu

een ontslag als voorzitter van de Raad van Bestuur van de VMH) niet meer de motivering en de inzet zou kunnen opbrengen om deze bijtaken naar behoren uit te voeren. Alzo is het aangewezen deze problematiek, bij een eventueel vroegtijdig ontslag, ook in de toekomst terdege te regelen. De oplossing kan er bijvoorbeeld in bestaan door in de toekomst in de overeenkomst van dienstverlening te stipuleren dat, bij een eventueel vroegtijdige opzeg van het gesloten contract, deze persoon ermee akkoord gaat om al zijn bestuursmandaten bij de ondernemingen, waarin de VMH participeert, ter beschikking te stellen op het eenvoudig verzoek van de VMH .

2.2. Standpunt van de VMH

Op de opmerking van het Rekenhof dat deze contractuele vergoeding en opzegtermijn mogelijk wettelijk niet verplicht dienden te worden voorzien, antwoordt de instelling hier in hoofdzaak op dat beide partijen (in casu de instelling zelf en de voorzitter van de Raad van Bestuur) de contractuele vrijheid hadden om bijkomend een opzegvergoeding en een opzegtermijn in deze overeenkomst te stipuleren.

Met betrekking tot de aanbeveling dat de opdracht van de voorzitter van de Raad van Bestuur meer gedetailleerd dient te worden gedefinieerd, is de VMH echter van oordeel dat de concrete invulling van deze functie moeilijk voorafgaandelijk kan gebeuren.

Tevens stelt de VMH dat er slechts bij het sluiten van de contracten door de instelling kan rekening worden gehouden met de aanbevelingen van het Rekenhof, indien ze bij de onderhandelingen ervan wordt betrokken.

Inzake de vaststelling van het Rekenhof dat de op 18 mei 1999 opgezegde voorzitter van de Raad van Bestuur van de VMH nog steeds bestuurdersmandaten uitoefent bij drie ondernemingen, waarin de instelling participeert, antwoordt de VMH dat de bestuurders worden benoemd door de Algemene Vergadering van de betrokken ondernemingen (en dus niet door de instelling zelf).

2.3. Repliek van het Rekenhof

Met betrekking tot het antwoord van de VMH, waar ze voornamelijk poneert dat beide partijen (in casu de instelling zelf en de voorzitter van de Raad van Bestuur) de contractuele vrijheid hadden bijkomend een opzegvergoeding en een opzegtermijn in deze overeenkomst te stipuleren, wordt gesteld dat de opmerkingen van het Rekenhof echter betrekking hadden op de problematiek of de VMH wel degelijk de contractuele verplichting had deze beide elementen additioneel in het contract op te nemen.

Tevens hadden deze opmerkingen voornamelijk als doel na te gaan of er, aangaande deze problematiek, geen kostenbesparende maatregelen mogelijk waren voor de instelling (en voor haar aandeelhouder, het Vlaams Gewest).

De opmerking van de VMH dat de concrete invulling van de functie van de voorzitter van de Raad van Bestuur moeilijk voorafgaandelijk kan gebeuren, dient te worden gelineariseerd. Met een duidelijker, meer gedetailleerd contract (onder andere wat betreft de taakomschrijving) kunnen interpretatieproblemen zoveel mogelijk worden vermeden.

De stellingname van de VMH dat de bestuurders worden benoemd door de Algemene Vergadering van de betrokken ondernemingen (en dus niet door de instelling zelf) doet echter geen afbreuk aan de vaststelling dat bestuurders zelf in principe te allen tijde hun ontslag kunnen aanbieden, indien ze dit wensen.

3. DE SELECTIE VAN HET CONSULTANCYBUREAU ARTHUR D. LITTLE

3.1. Uiteenzetting van de problematiek

Een ander studiebureau (Arthur Andersen) wenste de studie inzake “Een strategisch partnerschap voor Vlar-Indaver” uit te voeren, tegen een prijs, die bijna 450.000 BEF lager lag dan de uiteindelijke offerte van Arthur D. Little (deze laatste offerte bedroeg 4 miljoen BEF).

In dit verband kan er worden opgemerkt dat de keuze voor Arthur D. Little (met de duurdere uitvoering tot gevolg) niet schriftelijk werd gemotiveerd op het moment van de beslissing zelf en dat deze opdracht tot bewijs van het tegendeel niet werd toegekend door de hiertoe bevoegde vennootschapsorganen (het managementcomité of de Raad van Bestuur), overeenkomstig de door de instelling bepaalde en gepubliceerde delegatiebevoegheden.

3.2. Standpunt van de VMH

De VMH heeft, in haar repliek, alsnog a posteriori de motivering verstrekt voor de keuze van Arthur D. Little. Tevens stelt de instelling dat deze studie uitvoerig werd besproken door de Raad van Bestuur.

3.3. Repliek van het Rekenhof

Ondanks het feit dat de VMH alsnog a posteriori de motivering heeft verstrekt voor de keuze van Arthur D. Little, blijft het Rekenhof erbij dat, indien er door de instelling wordt voor geopteerd de minder goedkope aankoop of dienstverlening te selecteren, de beslissingen dienaangaande schriftelijk worden gemotiveerd op het moment van deze keuze zelf en plaatsvinden overeenkomstig de gepubliceerde delegatiebevoegdheden.

Bovendien houdt het feit dat deze studie uitvoerig werd besproken in de Raad van Bestuur geen weerlegging in van de stellingname van het Rekenhof dat deze opdracht niet werd toegekend door de hiertoe bevoegde vennootschapsorganen. Er is immers tot bewijs van het tegendeel geen schriftelijke beslissing hieromtrent van de Raad van Bestuur noch van het managementcomité.

4. DE NIEUWE ARBEIDSOVEREENKOMST TEN GEVOLGE VAN DE BENOE- MING VAN EEN PERSONEELSLID TOT SENIOR INVESTMENT MANAGER

4.1. Uiteenzetting van de problematiek

Op 16 oktober 1995 werd er een personeelslid aangeworven met een bediendencontract voor de functie van investment manager. Deze bediende werd op 1 januari 1999 gepromoveerd tot senior investment manager, bekrachtigd in een op 4 juni 1999 nieuw gesloten arbeidsovereenkomst. Zo kreeg deze bediende voor het boekjaar 1999 onder meer een verhoging van zijn brutomaandwedge.

Indien er enkel met de stijging van deze brutomaandwedge wordt rekening gehouden, bevindt deze verhoging zich binnen de maximaal toelaatbare grenzen van de remuneratiepolitiek, zoals deze door de Raad van Bestuur van 24 april 1997 werd goedgekeurd (verder verfijnd op 27 januari 1998).

Nochtans rijst de vraag of het in dit specifieke geval niet aangewezen was om ook de andere voordelen, die aan dit personeelslid supplementair in 1999 werden toegekend, in aanmerking te nemen bij de berekening van de maximaal toelaatbare salarisverhoging.

Hierbij aansluitend, is het ook gewenst de bovenvermelde remuneratiepolitiek op een zodanige manier aan te passen dat er in de toekomst (bij een bevordering) niet alleen rekening wordt gehouden met het toegekende (hogere) brutomaandsalaris, maar ook met andere vergoedingen en voordelen.

Bovendien was de voorafgaandelijke toekenning van het brutomaandsalaris in het bovenvermelde nieuwe arbeidscontract (voor de jaren 2000 en 2001) strijdig met die remuneratiepolitiek, die immers stipuleert dat salarisaanpassingen dienen te gebeuren op grond van een (ex-ante) evaluatie van de door de personeelsleden geleverde prestaties. Bijgevolg kon een op voorhand bepaalde loonsverhoging niet worden toegekend, aangezien eerst de prestaties van dit personeelslid op basis van het jaarlijks

functioneringsverslag dienden te worden gemeten.

Eveneens worden de overeengekomen opzegtermijnen -in dit nieuwe gesloten contract tussen dit personeelslid en de werkgever (de VMH dus)- volgens het arbeidsrecht (art. 82, paragraaf 3, eerste lid van de arbeidsovereenkomstenwet) en volgens de algemeen geldende rechtspraak van het Hof van Cassatie in principe als nietig en onbestaande beschouwd.

4.2. Standpunt van de VMH

De instelling stelt dat ze is overgegaan tot een actualisering van de remuneratiepolitiek tijdens de maand november 2000.

4.3. Repliek van het Rekenhof

Op de vraag van het Rekenhof of het in dit specifieke geval niet aangewezen was ook de andere voordelen, die aan dit personeelslid supplementair in 1999 werden toegekend, in aanmerking te nemen bij de berekening van de maximaal toelaatbare salarisverhoging, heeft de VMH niet op een substantiële wijze gereageerd.

Op de opmerking dat de nieuw overeengekomen opzegtermijnen nietig en onbestaande zijn, werd niet gereageerd door de beleidsverantwoordelijken van de instelling.

5. DE WET VAN 26 JULI 1996 TOT BEVORDERING VAN DE WERKGELEGENHEID EN DE PREVENTIEVE VRIJWARING VAN HET CONCURRENTIEVERMOGEN

5.1. Uiteenzetting van de problematiek

De wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en de preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen bepaalt een maximale marge voor de ontwikkeling van de loonkost in de privé-sector, rekening houdende met de evolutie in enkele buurlanden.

De Raad van Bestuur van de instelling besliste op 24 april 1997 een vorm van variabele salariëring in te voeren, die voor de eerste maal werd uitgekeerd in het boekjaar 1998. Deze beslissing werd genomen op basis van een juridisch advies van een advocatenkantoor en op basis van een rondschrijven van de toenmalige Vlaamse minister, bevoegd voor Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid, ten behoeve van de GIMV inzake de mogelijkheden van het invoeren van een gelijkaardige variabele verloning bij deze laatste onderneming, na het van kracht worden van de bovenvermelde wet.

Volledigheidshalve wordt wel vermeld dat de Raad van Bestuur van de instelling bij de invoering van deze variabele loonsvergoeding rekening hield met de opmerkingen terzake van de vorige commissaris van de Vlaamse regering, die de implementatie van deze bijkomende salariëring goedkeurde.

Onder meer op basis van artikel 10, §1, van het decreet van 13 juli 1994, waarin wordt gestipuleerd dat de VMH een investeringsmaatschappij is met de rechtsvorm van een naamloze vennootschap, komt de Raad van State in een auditeursverslag van 23 april 1999 zeer recent tot het volgende besluit: “Derhalve dient dan ook te worden besloten dat de NV VMH geen administratieve overheid is zoals bedoeld in artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.”

Indien de conclusie algemeen wordt aanvaard dat de VMH eerder een privaatrechtelijke rechtspersoon is dan een publiekrechtelijke, kan zonder enige twijfel de vraag worden gesteld of er in voldoende mate rekening werd gehouden met deze loonmatigingsnorm in de voorbije boekjaren. In dezelfde optiek zou dan de remuneratiepolitiek van de instelling ook zo spoedig mogelijk dienen te worden afgestemd op de bepalingen van de bovenvermelde wet.

Eveneens wordt er vastgesteld dat de instelling inzake deze variabele loonsvergoeding het toerekeningsprincipe (ook “matching-principe” genoemd) niet heeft nageleefd vanaf het boekjaar 1997. Aangezien de uitbetaling van deze variabele loonsvergoeding in het boekjaar (boekjaar N+1) plaatsvond, als bijkomende remuneratie voor de prestaties geleverd in het vorig boekjaar (boekjaar N), dienden deze variabele vergoedingen, overeenkomstig artikel 19, lid 4, van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, reeds te worden voorzien (in het boekjaar N). Bijgevolg is het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening ten belope van 2,2 miljoen BEF (de tijdens het boekjaar 2000 uitbetaalde variabele loonsvergoeding voor de prestaties over het boekjaar 1999) overgewaardeerd op het einde van het boekjaar 1999.

Tenslotte dient de vraag gesteld of de éénmaal per jaar betaalde variabele loonsvergoeding, die momenteel op dezelfde kostenrekening (rekening 620200) wordt geboekt als de maandelijkse brutosalarissen, niet beter op een aparte kostenrekening wordt geregistreerd. Een dergelijke opsplitsing van de op dit moment gebruikte kostenrekening in twee aparte kostenrekeningen sluit nauwer aan bij de uitgavenstromen van de instelling en verhoogt de transparantie van de boekhouding.

5.2. Standpunt van de VMH

De beleidsverantwoordelijken van de VMH stellen dat, aangezien bovenvermeld advocatenkantoor oordeelde dat deze wet niet van toepassing was op de GIMV, deze dan ook niet toepasselijk is op de VMH.

De VMH antwoordt bovendien dat zij, bij het bepalen van het jaarlijks budget, beschikbaar voor de variabele loonsvergoeding, rekening houdt met de bepalingen van de bovenvermelde wet.

De instelling gaat tevens akkoord met de door het Rekenhof voorgestelde boekingswijze en belooft dat ze de kostprijs van de variabele salariëring op een aparte kostenrekening zal boeken.

5.3. Repliek van het Rekenhof

De stellingname van de instelling, dat, aangezien het advocatenkantoor oordeelde dat deze wet niet van toepassing was op de GIMV, deze dan ook niet toepasselijk is op de VMH, wordt door het Rekenhof op zijn minst als voorbarig geëvalueerd.

Op de opmerking van de beleidsverantwoordelijken van de instelling dat zij deze wetgeving wel naleven, merkt het Rekenhof op dat niet enkel de variabele salariëring dient in aanmerking te worden genomen om na te gaan of de loonnorm al dan niet wordt gerespecteerd, maar de totale “loonkost”. Deze totale loonkost behelst immers niet enkel de variabele vergoeding, maar ook, krachtens de rechtspraak van het Hof van Cassatie en overeenkomstig de rechtsleer, het maandelijks salaris, inclusief de baremieke verhogingen en indexaties ervan, het vakantiegeld, alsmede andere mogelijk toegekende voordelen (zoals maaltijdcheques, een groepsverzekering, ...).

6. DE PREMIES VOOR VERZEKERINGEN

6.1. Uiteenzetting van de problematiek

Gelet op het feit dat een gedeelte van de vergoeding voor het gebruik van de eigen wagen door de gewezen voorzitter (deze maandelijkse vergoeding van 38.562 BEF werd eveneens contractueel bedongen in artikel 4.2. (3) van de op 13 mei 1995 gesloten overeenkomst van dienstverlening- zie eerder onder punt 2.1.) naar aanleiding van een controle van de vennootschapsbelasting door het Ministerie van Financiën fiscaalrechterlijk werd verworpen en deze verwerping kon leiden tot een bijzondere aanslag (aan 309% in de vennootschapsbelasting), werd er een bijkomende groepsverzekeringspremie voor een bedrag van 373.400 BEF toegekend aan de gewezen voorzitter, in ruil voor het belasten van deze fiscaal verworpen uitgaven in de persoonlijke belastingsaangifte van deze persoon. (Deze afspraak werd vastgelegd in een overeenkomst, gesloten tussen de VMH en de gewezen voorzitter op 15 maart 1999.)

Ondanks het feit dat op deze manier de duurdere oplossing (het taxeren van deze kosten a rato van 309% in de vennootschapsbelasting) werd vermeden, doet dit gegeven geen afbreuk aan de vaststelling dat uit deze gebeurtenis duidelijk blijkt dat de overeenkomst van dienstverlening, die de VMH en de gewezen voorzitter sloten, in onvoldoende mate- ab initio- was onderzocht op alle mogelijke fiscaalrechtelijke gevolgen.

Wat betreft deze overeenkomst van dienstverlening werd er in de eerste plaats aan de beleidsverantwoordelijken van de instelling reeds gevraagd (zie eerder punt 2.1. van onderhavig verslag) de nieuwe overeenkomst, die op 1 mei 2001 diende te worden gesloten tussen de VMH en de voorzitter van de Raad van Bestuur, op alle mogelijke fiscaalrechtelijke gevolgen na te zien. In deze optiek kunnen onder meer de op dit moment fiscaal aanvaarde forfaitaire vergoedingen (overeenkomstig de op 3 februari 1999 gedateerde brief van het Ministerie van Financiën aan de VMH) als maximale richtsnoeren worden gehanteerd voor de toekenning van bijkomende voordelen in de te sluiten overeenkomst van dienstverlening. (Zodoende wordt in de toekomst de ver-

werping van een deel van de door de fiscus niet als redelijk beschouwde (forfaitaire) bedrijfskosten vermeden, op welk bedrag de VMH mogelijk vennootschapsbelasting zou moeten betalen.)

Eveneens werd er vastgesteld dat de instelling inzake de groepsverzekeringspremie ten gunste van de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur het toerekeningsprincipe niet heeft nageleefd. Aangezien de nieuw aangestelde voorzitter op 1 juni 1999 door de VMH werd aangesloten bij deze groepsverzekering, dienden de desbetreffende premies over het boekjaar 1999 ten laste van de instelling, overeenkomstig artikel 19, lid 4 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, te worden geprovisioneerd in de resultatenrekening over het boekjaar. De desbetreffende voorziening werd echter niet aangelegd door de VMH tijdens het boekjaar 1999. Bijgevolg zijn de kosten ten belope van iets meer dan een half miljoen BEF (de door de VMH te betalen premies voor de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur voor zijn prestaties m.b.t. de periode vanaf 1 juni 1999 tot en met 31 december 1999) ondergewaardeerd in de resultatenrekening van de instelling op het einde van het boekjaar 1999.

6.2. Standpunt van de VMH

De VMH stelt in dit verband dat haar rol zich beperkte tot het minimaliseren van de kosten, verbonden aan deze regeling.

6.3. Replik van het Rekenhof

In dit verband heeft het Rekenhof geen verdere commentaar, maar stelt wel vast dat de VMH niet heeft gereageerd op de opmerking inzake de niet-naleving van het toerekeningsprincipe.

DEEL II: OPMERKINGEN IN VERBAND MET DE FINANCIËLE CONTROLE VAN DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING MET BETREKKING TOT HET BOEKJAAR 1999

1. DE MOGELIJKE DUURZAME WAARDEVERMINDERINGEN MET BETREKKING TOT DEELNEMINGEN VAN DE VMH

1.1. Uiteenzetting van de problematiek

1.1.1. De performantie van de relatief nieuwe deelnemingen tijdens het boekjaar 1999

Overeenkomstig artikel 29, §2, van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen dient te worden overgegaan tot het boeken van een waardevermindering, “ingeval van duurzame minderwaarde of ontwaarding, verantwoord door de toestand, de rendabiliteit of de vooruitzichten van de vennootschap waarin de deelnemingen of de aandelen worden aangehouden.”

In dit verband wordt op het volgende gewezen met betrekking tot enkele deelnemingen, die (voornamelijk binnen het kader van de risicokapitaalverschaffing) vrij recent (vanaf het boekjaar 1997) werden aangeschaft door de VMH.

- Het merendeel van deze participaties wordt nog steeds tijdens het boekjaar 1999, net zoals het vorige boekjaar, gekenmerkt door een negatieve rendabiliteit. In verband met één welbepaalde deelneming wordt er zelfs vastgesteld dat er voor het vierde opéénvolgende boekjaar (1999) verliezen werden geleden.
- Eén deelneming, waarin de VMH participeerde sinds 1998, werd in 1999 door de Rechtbank van Koophandel in faling verklaard. Bijgevolg werd deze participatie in 1999 als een uitzonderlijke kost (4,5 miljoen BEF) afgeboekt in de resultatenreke-

ning.

- Tevens wordt er een verlies gebudgetteerd voor de meeste van deze deelnemingen tijdens het boekjaar 2000 (en zelfs voor sommige eveneens voor het boekjaar 2001).

1.1.2. De afboeking van één specifieke deelneming op het einde van het boekjaar 1999

De instelling diende, naast de afboeking van de bovenvermelde participatie voor een bedrag van 4,5 miljoen BEF, één andere deelneming per 31 december 1999 volledig af te waarderen (met een uitzonderlijk verlies ten belope van 83,3 miljoen BEF in de enkelvoudige jaarrekening tot gevolg. De boeken van de desbetreffende onderneming werden trouwens tijdens het jaar 2000 neergelegd.)

In dit verband kunnen er de volgende twee bedenkingen worden geformuleerd.

- Tijdens het boekjaar 1999 investeerde de VMH nog 35 miljoen BEF aan nieuwe middelen, waarbij de holding haar deelnemingspercentage in deze onderneming van 44,3 % op bijna 97% bracht. Tijdens het boekjaar 2000 nam de Raad van Bestuur van de VMH de beslissing om de activa van deze dochteronderneming te verkopen. Ondanks deze rationaliserings- en financiële inspanningen tijdens het jaar 1999 en de eerste helft van het jaar 2000, werden de boeken van deze onderneming uiteindelijk door de Raad van Bestuur van deze dochteronderneming in juli 2000 neergelegd. De vraag kan worden gesteld of er zodoende in heel dit dossier geen verkeerde inschatting werd gemaakt met betrekking tot de toekomstmogelijkheden van deze onderneming? (Het Rekenhof heeft in dit verband, naar aanleiding van de rekeningencontroles vanaf het boekjaar 1996, reeds driemaal gewezen op het mogelijk bestaan van een duurzame minderwaarde op dit welbepaald financieel vast activum.)
- Artikel 96, 1°, (het vroegere artikel 77, lid 4) van de vennootschappenwet stipuleert inzake het jaarverslag dat de jaarrekening dient te worden becommentarieerd,

waarbij er onder meer een getrouw overzicht wordt gegeven van de gang van zaken en van de positie van de vennootschap. Blijkbaar heeft de Raad van Bestuur van de instelling dit artikel op een te beperkte manier geïnterpreteerd.

Deze vraagstelling wordt voornamelijk ingegeven door het feit dat de depreciatie voor een bedrag van 83,3 miljoen BEF als belangrijkste verliespost van het boekjaar 1999 (in de enkelvoudige jaarrekening van de VMH), daar slechts op een weinig gedetailleerde manier wordt toegelicht in het deel over de geconsolideerde resultaten van de VMH-groep in het (jaar)verslag van de Raad van Bestuur aan de Algemene Vergadering (het Vlaams Gewest dus) over het betrokken boekjaar.

Gelet op de verplichte informatieverstrekking van de Raad van Bestuur aan de Algemene Vergadering wat betreft het getrouw beeld van de jaarrekening en gelet op het principe van de transparantie (een algemeen geldend boekhoudprincipe), wordt de vraag gesteld of de bovenvermelde belangrijke transactie van 83,3 miljoen BEF in het jaarverslag niet meer expliciet diende te worden becommentarieerd in het kader van de bespreking van de enkelvoudige jaarrekening van de instelling. Vanuit dezelfde optiek heeft de Algemene Vergadering (het Vlaams Gewest dus) vanaf het boekjaar 2000 er ook baat bij dat niet enkel de meest belangrijke balansposten en resultaten van de geconsolideerde jaarrekening door de Raad van Bestuur worden becommentarieerd, maar ook deze van de enkelvoudige jaarrekening. Dit kan gebeuren onder een apart hoofdstuk met als titel “de enkelvoudige balans en resultatenrekening” van het jaarverslag.

1.2. Standpunt van de VMH

1.2.1. De performantie van de relatief nieuwe deelnemingen tijdens het boekjaar 1999

Ondanks de aangehaalde feiten door het Rekenhof, zijn de beleidsverantwoordelijken van de instelling van oordeel dat deze verliezen voornamelijk opstartverliezen betreffen, eigen aan jonge ondernemingen. Daarom blijven ze de vooruitzichten van deze deelnemingen (op middellange termijn) nog steeds als gunstig inschatten.

1.2.2. De afboeking van één specifieke deelneming op het einde van het boekjaar 1999

Niettegenstaande de VMH in haar repliek niet direct antwoordt op de vraag of er zodoende in heel dit dossier geen verkeerde inschatting werd gemaakt met betrekking tot de toekomstmogelijkheden van deze onderneming, stellen de beleidsverantwoordelijken van de instelling wel dat door het goedgekeurde herstelplan de continuïteit van het bedrijf zou worden gevrijwaard.

De VMH merkt bovendien op dat de commissaris van de Vlaamse regering uiteindelijk beroep heeft aangetekend tegen het door de Raad van Bestuur van deze instelling goedgekeurde fusieakkoord.

De instelling is tevens bereid de aanbeveling van het Rekenhof inzake een meer uitgebreide becommentariëring van de enkelvoudige jaarrekening in het jaarverslag te implementeren.

1.3. Replik van het Rekenhof

1.3.1. De performantie van de relatief nieuwe deelnemingen tijdens het boekjaar 1999

Er zal in de toekomst door het Rekenhof verder onderzoek in dit verband worden verricht, temeer daar een aantal deelnemingen, overeenkomstig de beslissing van de Vlaamse regering de dato 24 juli 2001, in het kader van de herstructurering van de maatschappij, zullen worden te gelde gemaakt. Deze opvolging wordt bovendien gemotiveerd door het feit dat de beleidsverantwoordelijken van de instelling de vooruitzichten van deze deelnemingen steeds als gunstig hebben ingeschat, wat tot nu toe nog niet door de werkelijk behaalde resultaten werd bevestigd.

Deze controle zal met betrekking tot de rekeningen over het boekjaar 2000 onder meer worden uitgevoerd aan de hand van de (naar aanleiding van de rekeningencontrole over het boekjaar 1999) ontvangen toekomstprognoses en budgetten, waarbij deze zullen worden getoetst aan de werkelijk behaalde resultaten over het jaar 2000.

1.3.2. De afboeking van één specifieke deelneming op het einde van het boekjaar 1999

De stellingname van de instelling dat door het goedgekeurde herstelplan de continuïteit van het bedrijf zou worden gevrijwaard, kan niet a posteriori door het Rekenhof worden beoordeeld, aangezien de boeken van de desbetreffende onderneming ondertussen werden neergelegd.

Inzake het aangetekende beroep van de commissaris van de Vlaamse regering tegen het door de Raad van Bestuur van de instelling goedgekeurde fusieakkoord, wenst het Rekenhof te verduidelijken dat dit akkoord de overnemer geenszins verplichtte enig personeelslid of een andere verplichting van de andere te fusioneren onderneming (de deelneming in de kwestie) over te nemen. Bovendien diende er onmiddellijk en bijkomend, als tegenprestatie voor deze overname, een obligatielening ten belope van 50 miljoen BEF door de VMH aan de overnemer te worden verstrekt.

Bijgevolg is de handelwijze van de gewestcommissaris en van de bevoegde minister die het beroep heeft bevestigd, aannemelijk.

2. EEN DOORGEDREVEN ANALYSE VAN DE BEDRIJFSKOSTEN VAN DE VMH

2.1. Uiteenzetting van de problematiek

2.1.1. Inleiding

In het verslag dat met de brief van het Rekenhof, kenmerk N1.684.650N1, aan de VMH werd verzonden op 8 september 1999, werd er voor de jaren 1994 tot en met 1998 vastgesteld dat de bedrijfskosten in de enkelvoudige jaarrekening van de VMH een stijgende tendens (met als enige uitzondering het jaar 1996, waar er zich een lichte daling voordeed ten opzichte van het vorige boekjaar 1995) vertonen.

Er werd vastgesteld dat deze trend zich verder doorzet, waarbij de bedrijfskosten in 1999 met bijna 14 miljoen BEF ten opzichte van het vorige boekjaar stegen. (Bij deze berekening werd er geen rekening gehouden met de klasse 60 ten belope van 20.039.469 BEF. Deze kosten werden immers in hetzelfde boekjaar voor hetzelfde bedrag via de opbrengsten doorgerekend, en hadden bijgevolg geen enkel effect op de resultaten van de instelling.)

Zodoende werd het nuttig geacht om de stijging van de bedrijfskosten te analyseren (ten opzichte van het vorige boekjaar, zie punt 2.1.2.).

De in dit verband geformuleerde opmerkingen en aanbevelingen –over deze aanbevelingen werd in deel I van onderhavig verslag gerapporteerd- hebben niet de bedoeling te interveniëren in het beleid van de instelling, maar dienen ertoe bij te dragen de kosten op een aanvaardbaar niveau te houden. Deze opmerkingen en aanbevelingen kaderen ook in de suggestie, naar aanleiding van de rekeningencontrole over het boekjaar 1998, om deze bedrijfskosten te relateren aan een aantal elementen, eigen aan de VMH, waarbij deze relatie wordt vastgelegd in een nieuw artikel van de te sluiten beheersovereenkomst (zie bovenvermelde brief van 8 september 1999, kenmerk N1.684.650N1).

2.1.2. De analyse van de bedrijfskosten in 1999 ten opzichte van het vorige boekjaar

De bedrijfskosten van de VMH (er werd dus in deze analyse geen rekening gehouden met de klasse 60) bestaan voornamelijk uit de aankoop van diverse goederen en diensten (klasse 61) en bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (klasse 62).

2.1.2.1. De rubriek “aankoop van diverse goederen en diensten” (klasse 61)

Deze rubriek steeg van 26,3 miljoen BEF in 1998 naar 34,8 miljoen BEF in 1999. Deze opwaartse trend wordt voornamelijk verklaard door de toename van :

- het saldo op de rekeningen “huur wagens” (van 762.741 BEF in 1998 naar 1.222.072 BEF in 1999) en “interimpersoneel” (van 832.208 BEF in 1998 naar 2.931.930 BEF in 1999). Mbt de rekening “huur wagens” werden er twee additionele bedrijfswagens gehuurd (ten opzichte van het vorige boekjaar). Ondanks het feit dat één van deze wagens reeds vanaf 1 oktober 1998 contractueel was toegekend, werd deze firmawagen pas in de maand augustus 1999 (11 maanden later dus dan contractueel voorzien) door de VMH in bedrijf genomen. Inzake de rekening “interimpersoneel” werd er onder meer één uitzendkracht tewerkgesteld gedurende ongeveer 5 maanden van het boekjaar 1999 als financieel verantwoordelijke. In 1998 werd deze functie tijdens de 12 maanden van het boekjaar uitgeoefend door een werknemer van de vennootschap;
- de bezoldigingen voor de bestuurders. Deze beliepen immers 5.499.127 BEF in 1998 ten opzichte van een bedrag van 8.710.173 BEF in 1999. Deze stijging is enerzijds te verklaren door de betaalde contractuele vergoeding aan de vorige voorzitter van de Raad van Bestuur, naar aanleiding van zijn vroegtijdig ontslag en anderzijds door de aan hem contractueel verleende opzegtermijn, die 3 maanden bedroeg. Tijdens deze opzegtermijn diende ondertussen ook de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur (op deeltijdse basis) te worden betaald;
- de te betalen erelonen (ten belope van 4 miljoen BEF) aan het internationaal consultancybureau Arthur D. Little. Dit bureau voerde immers tijdens het boekjaar ten behoeve van de VMH de studie “Een strategisch partnerschap voor Vlar-Indaver” uit.

2.1.2.2. De rubriek “bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen” (klasse 62)

Deze rubriek steeg van 34,2 miljoen BEF in 1998 naar 40,1 miljoen BEF in 1999. De voornaamste redenen van de toename van deze rubriek zijn de volgende:

- één directeur was gedurende 7 maanden van het boekjaar 1998 arbeidsongeschikt. Dit personeelslid was wel gedurende het ganse boekjaar 1999 werkzaam bij de VMH. Bijgevolg waren er in 1999 ongeveer 2,6 miljoen BEF (inclusief de patronale RSZ-bijdrage) meer salariskosten;
- in 1999 werd er voor de tweede maal een belangrijk bedrag (2,8 miljoen BEF) uitgekeerd aan variabele vergoedingen (een soort van merit-rating systeem), ten opzichte van een uitbetaling van 1,5 miljoen BEF in 1998. (De betaling in 1999 was dus 1,3 miljoen BEF hoger dan het gestorte bedrag in 1998 ten gevolge van het feit dat deze variabele vergoedingen door de Raad van Bestuur gradueel werden ingevoerd.);
- bovendien stegen de premies van het groepsverzekeringcontract van 2,8 miljoen BEF in 1998 naar 3,5 miljoen BEF in 1999 (+ 0,7 miljoen BEF), voornamelijk door het toekennen van een additioneel pensioen ten belope van 373.400 BEF aan de voormalige voorzitter van de Raad van Bestuur (zie eerder onder punt 6.1. van deel I van onderhavig verslag).

2.2. Standpunt van de VMH

2.2.1. Inleiding

De beleidsverantwoordelijken van de VMH zijn van oordeel dat de stijging van de bedrijfskosten voornamelijk dient te worden gerelateerd aan de toename van het aantal bedrijven, waarin de instelling heeft geïnvesteerd.

Tevens verklaart de VMH in haar antwoord dat ze reeds terzake suggesties aan de bevoegde minister had overgelegd om de bedrijfskosten te relateren aan een aantal elementen.

2.2.2. De analyse van de bedrijfskosten in 1999 ten opzichte van het vorige boekjaar

Inzake de stijging van de variabele vergoedingen ten opzichte van 1998, stelt de VMH dat deze ook te wijten is aan de toename van het aantal personeelsleden.

De instelling is bovendien van oordeel dat er bij de interpretatie van de cijfers in de eerste plaats rekening dient te worden gehouden met de toename van het aantal personeelsleden, uitgedrukt in full time equivalenten (afgekort FTE).

2.3. Replik van het Rekenhof

2.3.1. Inleiding

De stellingname van de VMH dat deze stijging voornamelijk dient te worden gerelateerd aan de toename van het aantal bedrijven, kan worden bijgetreden, met dien verstande dat rekening wordt gehouden met een vroegere aanbeveling van het Rekenhof: “De kern van de problematiek bestaat er echter in dat het, juist omwille van het toenemend aantal participaties, belangrijk is dat er ook voldoende controle wordt uitgeoefend op deze bedrijfskosten en dat dit kan gebeuren door te voorzien in een adequate rapportering door de instelling.” (Verslag bij de brief van het Rekenhof aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement, kenmerk N 12-1.684.650 B3, dd 10 november 2000, p. 12.)

2.3.2. De analyse van de bedrijfskosten in 1999 ten opzichte van het vorige boekjaar

Wat betreft de stijging van de variabele vergoedingen blijkt uit het onderzoek dat slechts ongeveer één derde van de bovenvermelde 1,3 miljoen BEF kan worden verklaard door de personeelsstijging.

Met betrekking tot de opmerking van de VMH inzake de stijging van het aantal voltijdse equivalenten, merkt het Rekenhof op dat deze verhoging eerder beperkt is te noemen, namelijk een stijging van 8,9 FTE in 1998 naar 9,0 FTE in 1999.

BIJLAGEN

- 1) Brief N12-1.805.806 N1 d.d. 6 november 2000 van het Rekenhof aan de VMH
- 2) Antwoord van de VMH d.d. 5 januari 2001
- 3) Brief N12-1.805.806 B1 d.d. 15 mei 2001 van het Rekenhof aan mevrouw V. Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw

REKENHOF

Brussel, 6 november 2000

12de directie

N 1.805.806 N1

ENSTAANDE KANTTEKENING
HERHAALD IN HET ANTWOORD

BIJLAGE :

1 verslag

Aan de heer I. VAN VAERENBERGH
Voorzitter van de Raad van Bestuur
van de Vlaamse Milieuholding
Uitbreidingsstraat 62
2600 ANTWERPEN

Mijnheer de Voorzitter,

Betreft: Nazicht van de enkelvoudige jaarrekening 1999 van de Vlaamse Milieuholding (VMH).

Conform artikel 4 van het protocol van 21 december 1994, gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Rekenhof, zendt het Rekenhof u het resultaat van het onderzoek.

Uw antwoord zal worden verwerkt in een brief aan de Vlaamse regering. De integrale tekst van uw antwoord zal tevens als bijlage worden toegevoegd aan deze brief.

Tezamen met de repliek van de Vlaamse regering zal uw antwoord vervolgens worden opgenomen in een verslag aan het Vlaams Parlement.

Met hoogachting,

De Eerste-auditeur-directeur
G. BOCKSTAEL.

Het Rekenhof heeft de controle van de enkelvoudige jaarrekening over het boekjaar 1999 van de Vlaamse Milieuholding verricht op basis van alle beschikbare documenten.

Het deelt u zijn opmerkingen mede op basis van die controle.

1. DE MOGELIJKE DUURZAME WAARDEVERMINDERINGEN MET BETREKKING TOT DEELNEMINGEN VAN DE VMH

1.1. De performantie van de relatief nieuwe deelnemingen tijdens het boekjaar 1999

Overeenkomstig artikel 29, §2, van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen dient te worden overgegaan tot het boeken van een waardevermindering, "ingeval van duurzame minderwaarde of ontwaarding, verantwoord door de toestand, de rendabiliteit of de vooruitzichten van de vennootschap waarin de deelnemingen of de aandelen worden aangehouden."

In dit verband wordt op het volgende gewezen met betrekking tot enkele deelnemingen, die (voornamelijk binnen het kader van de risicokapitaalverschaffing) vrij recent (vanaf het boekjaar 1997) werden aangeschaft door de VMH:

- Het merendeel van deze participaties wordt nog steeds tijdens het boekjaar 1999, net zoals het vorige boekjaar, gekenmerkt door een negatieve rendabiliteit. In verband met één welbepaalde deelneming wordt er zelfs vastgesteld dat er voor het vierde opéénvolgende boekjaar (1999) verliezen werden geleden;
- Eén deelneming, waarin de VMH participeerde sinds 1998, werd in 1999 door de Rechtbank van Koophandel in faling verklaard. Bijgevolg werd deze participatie in 1999 als een uitzonderlijke kost (4,5 miljoen BEF) afgeboekt in de resultatenrekening;
- Tevens wordt er een verlies gebudgetteerd voor de meeste van deze deelnemingen tijdens het boekjaar 2000 (en zelfs voor sommige eveneens voor het boekjaar 2001).

Ondanks de bovenvermelde feiten, schatten de beleidsverantwoordelijken van de instelling de rentegen de vooruitzichten van deze deelnemingen (op middellange termijn) als gunstig

in. Bijgevolg kan er op dit moment nog niet met redelijke zekerheid uitspraak worden gedaan over het al dan niet bestaan van duurzame waardeverminderingen op deze deelnemingen.

Alzo zal er dan ook in de toekomst verder onderzoek in dit verband worden verricht. Deze controle zal voornamelijk met betrekking tot de rekeningen over het boekjaar 2000 worden uitgevoerd aan de hand van de nu reeds ontvangen toekomstprognoses en budgetten, waarbij deze zullen worden getoetst aan de werkelijk behaalde resultaten over het jaar 2000.

1.2. De afboeking van één specifieke deelneming op het einde van het boekjaar 1999

De instelling diende, naast de afboeking van de bovenvermelde participatie voor een bedrag van 4,5 miljoen BEF, één andere deelneming per 31 december 1999 volledig af te waarderen (met een uitzonderlijk verlies ten belope van 83,3 miljoen BEF in de enkelvoudige jaarrekening tot gevolg. De boeken van de desbetreffende onderneming werden trouwens tijdens het jaar 2000 neergelegd.)

In dit verband kunnen er de volgende twee bedenkingen worden geformuleerd:

- tijdens het boekjaar 1999 investeerde de VMH nog 35 miljoen BEF aan nieuwe middelen, waarbij de holding haar deelnemingspercentage in deze onderneming van 44,3 % op bijna 97% bracht. Tijdens het boekjaar 2000 nam de Raad van Bestuur van de VMH de beslissing om de activa van deze dochteronderneming te verkopen. Ondanks deze rationaliserings- en financiële inspanningen tijdens het jaar 1999 en de eerste helft van het jaar 2000, werden de boeken van deze onderneming uiteindelijk door de Raad van Bestuur van deze dochteronderneming in juli 2000 neergelegd. De vraag kan worden gesteld of er zodoende in dit dossier geen verkeerde inschatting werd gemaakt met betrekking tot de toekomstmogelijkheden van deze onderneming? (Het Rekenhof had u terzake, naar aanleiding van de rekeningencontroles vanaf het boekjaar 1996, reeds driemaal gewezen op het mogelijk bestaan van een duurzame minderwaarde op dit welbepaald financieel vast activum.)
- Artikel 77, lid 4 van de Vennootschappenwet stipuleert inzake het jaarverslag dat de jaarrekening dient te worden becommentarieerd, waarbij er onder meer een getrouw overzicht wordt gegeven van de gang van zaken en van de positie van de vennootschap. Blijkbaar heeft de Raad van Bestuur van de instelling dit artikel op een te beperkte ma-

Deze vraagstelling wordt voornamelijk ingegeven door het feit dat de depreciatie voor een bedrag van 83,3 miljoen BEF als belangrijkste verliespost van het boekjaar 1999 (in de enkelvoudige jaarrekening van de VMH); daar slechts op een weinig gedetailleerde manier wordt toegelicht in het deel over de geconsolideerde resultaten van de VMH-groep in het (jaar)verslag van de Raad van Bestuur aan de Algemene Vergadering (het Vlaams Gewest dus) over het betrokken boekjaar.

Gelet op de verplichte informatieverstrekking van de Raad van Bestuur aan de Algemene Vergadering wat betreft het getrouw beeld van de jaarrekening en gelet op het principe van de transparantie (een algemeen geldend boekhoudprincipe), wordt de vraag gesteld of de bovenvermelde belangrijke transactie ten bedrage van 83,3 miljoen BEF in het jaarverslag niet meer expliciet diende te worden becommentarieerd in het kader van de bespreking van de enkelvoudige jaarrekening van de instelling. Vanuit dezelfde optiek heeft de Algemene Vergadering (het Vlaams Gewest dus) vanaf het boekjaar 2000 er ook baat bij dat niet enkel de meest belangrijke balansposten en resultaten van de geconsolideerde jaarrekening door de Raad van Bestuur worden becommentarieerd, maar ook deze van de enkelvoudige jaarrekening. Dit kan gebeuren onder een apart hoofdstuk met als titel "de enkelvoudige balans en resultatenrekening" van het jaarverslag.

2. DE STIJGENDE TENDENS VAN DE BEDRIJFSKOSTEN

2.1. Inleiding

In de brief van het Rekenhof die aan u werd verzonden op 8 september 1999, kenmerk N1.684.650N1, werd er voor de jaren 1994 tot en met 1998 vastgesteld dat de bedrijfskosten in de enkelvoudige jaarrekening van de VMH een stijgende tendens (met als enige uitzondering het jaar 1996, waar er zich een lichte daling voordeed ten opzichte van het vorige boekjaar 1995) vertonen.

Er werd vastgesteld dat deze trend zich verder doorzet, waarbij de bedrijfskosten in 1999 met bijna 14 miljoen BEF ten opzichte van het vorige boekjaar stegen. (Bij deze berekening werd er geen rekening gehouden met de klasse 60 ten belope van 20.039.469 BEF. Deze kosten werden immers in hetzelfde boekjaar voor hetzelfde bedrag via de opbrengsten doorerekend, en hadden bijgevolg geen enkel effect op de resultaten van de instelling.)

Zodoende werd het nuttig geacht om de stijging van de bedrijfskosten vooreerst te analyseren (ten opzichte van het vorige boekjaar, zie punt 2.2.) en vervolgens enkele opmerkingen en aanbevelingen dienaangaande te formuleren (zie punt 2.3.).

De in dit verband geformuleerde opmerkingen en aanbevelingen hebben niet de bedoeling om te interveniëren in het beleid van de instelling, maar dienen ertoe bij te dragen om de kosten op een aanvaardbaar niveau te houden. Deze opmerkingen en aanbevelingen kaderen ook in de suggestie, naar aanleiding van de rekeningencontrole over het boekjaar 1998, om deze bedrijfskosten te relateren aan een aantal elementen, eigen aan de VMH, waarbij deze relatie wordt vastgelegd in een nieuw artikel van de te sluiten beheersovereenkomst (zie bovenvermelde brief van 8 september 1999, kenmerk N1.684.650N1).

2.2. De analyse van de bedrijfskosten in 1999 ten opzichte van het vorige boekjaar

De bedrijfskosten van de VMH (er werd dus in deze analyse geen rekening gehouden met de klasse 60) bestaan voornamelijk uit de aankoop van diverse goederen en diensten (klasse 61) en bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (klasse 62).

2.2.1. De rubriek "aankoop van diverse goederen en diensten" (klasse 61)

Deze rubriek steeg van 26,3 miljoen BEF in 1998 naar 34,8 miljoen BEF in 1999. Deze opwaartse trend wordt voornamelijk verklaard door de toename van :

- het saldo op de rekeningen "huur wagens" (van 762.741 BEF in 1998 naar 1.222.072 BEF in 1999) en "interimpersoneel" (van 832.208 BEF in 1998 naar 2.931.930 BEF in 1999). Mbt de rekening "huur wagens" werden er twee additionele bedrijfswagens gehuurd (ten opzichte van het vorige boekjaar). Ondanks het feit dat één van deze wagens reeds vanaf 1 oktober 1998 contractueel was toegekend, werd deze firmawagen pas in de maand augustus 1999 (11 maanden later dus dan contractueel voorzien) door de VMH in bedrijf genomen. Inzake de rekening "interimpersoneel" werd er onder meer één uitzendkracht tewerkgesteld gedurende ongeveer 5 maanden van het boekjaar 1999 als financieel verantwoordelijke. In 1998 werd deze functie tijdens de 12 maanden van het boekjaar uitgeoefend door een werknemer van de vennootschap;
- de bezoldigingen voor de bestuurders. Deze beliepen immers 5.499.127 BEF in 1998 ten opzichte van een bedrag van 8.710.173 BEF in 1999. Deze stijging is enerzijds te verkla-

ren door de betaalde contractuele vergoeding aan de vorige voorzitter van de Raad van Bestuur, naar aanleiding van zijn vroegtijdig ontslag en anderzijds door de aan hem contractueel verleende opzegtermijn, die 3 maanden bedroeg. Tijdens deze opzegtermijn diende ondertussen ook de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur (op deeltijdse basis) te worden betaald;

- de te betalen erelonen (ten belope van 4 miljoen BEF) aan het internationaal consultancybureau Arthur D. Little. Dit bureau voerde immers tijdens het boekjaar ten behoeve van de VMH de studie "Een strategisch partnerschap voor Vlar-Indaver" uit.

2.2.2. De rubriek "bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" (klasse 62)

Deze rubriek steeg van 34,2 miljoen BEF in 1998 naar 40,1 miljoen BEF in 1999. De voornaamste redenen van de toename van deze rubriek zijn de volgende:

- één directeur was gedurende 7 maanden van het boekjaar 1998 arbeidsongeschikt. Dit personeelslid was wel gedurende het ganse boekjaar 1999 werkzaam bij de VMH. Bijgevolg waren er in 1999 ongeveer 2,6 miljoen BEF (inclusief de patronale RSZ-bijdrage) meer salariskosten;
- In 1999 werd er voor de tweede maal een belangrijk bedrag (2,8 miljoen BEF) uitgekeerd aan variabele vergoedingen (een soort van merit-rating systeem), ten opzichte van een uitbetaling van 1,5 miljoen BEF in 1998. (De betaling in 1999 was dus 1,3 miljoen BEF hoger dan het gestorte bedrag in 1998 ten gevolge van het feit dat deze variabele vergoedingen door de Raad van Bestuur gradueel werden ingevoerd.)
- bovendien stegen de premies van het groepsverzekeringcontract van 2,8 miljoen BEF in 1998 naar 3,5 miljoen BEF in 1999 (+ 0,7 miljoen BEF), voornamelijk door het toekennen van een additioneel pensioen ten belope van 373.400 BEF aan de voormalige voorzitter van de Raad van Bestuur (zie verder onder punt 2.3.2.3).

2.3. Enkele opmerkingen en aanbevelingen inzake de desbetreffende bedrijfskosten

2.3.1. De rubriek "aankoop van diverse goederen en diensten" (klasse 61)

De huurkosten van de bedrijfswagens zijn in 1999 gestegen. Tot op heden bestaan er enkel informele procedures bij de instelling inzake de toekenning van bedrijfswagens aan de personeelsleden van de VMH. Deze informele richtlijnen bepalen welke functies in aanmerking komen om een bedrijfswagen te huren en tegen welke maximale kostprijs, afhankelijk van het functieniveau van het desbetreffende personeelslid.

Niettemin kan de vraag worden gesteld of het niet aangewezen is deze informele procedures te laten goedkeuren door de bevoegde vennootschapsorganen van de instelling.

2.3.1.2. Het contract van dienstverlening, gesloten tussen de VMH en de voorzitter van de Raad van Bestuur en de hieruit voortvloeiende contractuele vergoeding en opzegperiode

Vanaf 1 mei 1995 werd er een nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur van de instelling benoemd en dit op voorafgaandelijke voordracht van de Vlaamse regering. Deze voordracht vond plaats, alvorens de modaliteiten inzake de vervulling van deze functie in een overeenkomst van dienstverlening werden vastgelegd. Deze overeenkomst, getekend tussen de VMH en de voorgedragen voorzitter op 13 mei 1995, liep in principe tot 30 april 2001. De basiselementen van deze overeenkomst werden voorafgaandelijk onderhandeld tussen de betrokken partijen (de voormalige minister-president van de Vlaamse regering en de voorzitter in spe).

Ten gevolge van de voortijdige opzegging van deze overeenkomst (op 18 mei 1999), betaalde de instelling aan de gewezen voorzitter een contractuele vergoeding, gelijk aan 6 keer de maandelijkse bezoldiging (met inbegrip van de forfaitaire representatievergoeding en de forfaitaire autovergoeding). Alzo diende er, naast de contractueel bedongen opzegperiode van 3 maanden, die tot 18 augustus 1999 liep, in 1999 een bedrag van bijna 3 miljoen BEF te worden uitgekeerd aan de opgezegde voorzitter ter compensatie van de vroegtijdige opzegging van deze overeenkomst.

Op basis van een analyse van dit contract en van de taken van de voorzitter van de Raad van Bestuur, kon er niet met zekerheid worden vastgesteld of deze overeenkomst integraal als een aannemingscontract diende te worden gekwalificeerd, omwille van een aantal onduidelijkheden in de tekst van de gesloten overeenkomst tussen de VMH en de gewezen voorzitter. Evenmin kan deze overeenkomst van dienstverlening tot bewijs van het tegendeel

worden beschouwd als een arbeidsovereenkomst die deze persoon, naast zijn mandaat van bestuurder, zou hebben gesloten met de VMH. (Zo werd er in artikel 5 van dit contract immers gestipuleerd dat hij het statuut van zelfstandige had.) Aangezien de betrokken partijen opteerden voor een dergelijk contract, -dat enkele onduidelijkheden bevat aangaande het takenpakket van deze persoon, de consequenties van het gekozen sociaal statuut van de voorzitter van de Raad van bestuur en het van kracht zijnde type van verbintenis- diende de VMH zowel de uitbetaling van deze vergoeding als de opzegtermijn contractueel te respecteren, alhoewel deze contractuele vergoeding en opzegtermijn mogelijk wettelijk niet verplicht dienden te worden voorzien. De voorzitter van de Raad van Bestuur moet immers vennootschapsrechtelijk worden beschouwd als een lasthebber en een lastgeving kan te allen tijde worden herroepen zonder het uitbetalen van een vergoeding.

Aangezien er op 1 mei 2001 (ondertussen werd er immers tot 30 april 2001 een nieuwe voorzitter aangesteld op basis van een analoge overeenkomst, die met de vorige voorzitter werd afgesloten) een nieuwe overeenkomst van dienstverlening dient te worden afgesloten, dienen de modaliteiten in dit nieuwe te sluiten contract op een duidelijker manier te worden opgesteld. In deze optiek worden er de volgende aanbevelingen naar de toekomst toe geformuleerd:

- het statuut (een statuut van werknemer, naast zijn mandaat van bestuurder ofwel een statuut van zelfstandige), dat de toekomstige voorzitter van de Raad van Bestuur heeft bij de uitoefening van zijn opdracht, dient eenduidig te worden vastgelegd en consequent te worden gevolgd, met al de hieruit voortvloeiende logische gevolgen.

Hierbij aansluitend, dient de opdracht van de voorzitter van de Raad van Bestuur meer gedetailleerd te worden gedefinieerd dan de (te) algemene omschrijving van de taken van de voorzitter van de Raad van Bestuur in artikel 3 van de overeenkomst van dienstverlening van de gewezen voorzitter. Indien er bijkomend voor wordt gekozen om zulke overeenkomst te kwalificeren binnen het kader van het verbintenissenrecht (bijvoorbeeld als een aannemingscontract of als een verhuring van diensten), dienen zowel de invulling van de opdracht als het in deze optiek gekozen sociaal statuut aan te sluiten met de terzake geldende bepalingen (en de gebruikelijke terminologie), voortvloeiend uit het verbintenissenrecht.

- naast het onderzoeken van alle mogelijke sociaalrechtelijke consequenties ten gevolge van het aannemen van een welbepaald statuut en/of van een bepaald type contract, overeenkomstig het verbintenissenrecht, dienen alle bepalingen tevens te worden onderzocht op hun mogelijke fiscale gevolgen (zie verder onder punt 2.3.2.3.).
- indien een clause inzake een uitbetaling van een (opzeg)vergoeding (bij een duidelijker omschreven contract dan voorheen), volgens het sociaal recht of het verbintenissenrecht als wettelijk verplicht en/of als billijk wordt beschouwd, is het aangewezen zulke vergoeding op een redelijke basis te bepalen, bijvoorbeeld in functie van het aantal maanden of jaren dat de voorzitter –vóór zijn opzeg - prestaties leverde.
- indien een contractueel bedongen opzegtermijn van toepassing zou zijn, is de vraag aan de orde of zo'n termijn in de toekomst niet kan worden beperkt, door te stipuleren dat bij een eventueel vroegtijdige beëindiging de ontslagen voorzitter er zich toe verbindt de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur bij de uitoefening van zijn taak bij te staan, tot op het moment dat deze bijstand niet meer vereist is.

Tenslotte werd er vastgesteld dat de op 18 mei 1999 opgezegde voorzitter van de Raad van Bestuur van de VMH nog steeds bestuurdersmandaten uitoefent bij drie ondernemingen, waarin de VMH participeert. (Deze toestand wordt door de beleidsverantwoordelijken van de VMH als positief geëvalueerd, aangezien deze persoon in zijn hoedanigheid van bestuurder, nog steeds volgens het management van de instelling, een duidelijke meerwaarde creëert in deze drie ondernemingen.)

Bovendien kan deze gewezen voorzitter op dit moment ten alle tijde, overeenkomstig de nieuwe tussen hem en de VMH gesloten overeenkomst de dato 18 februari 2000, worden “verzocht door de VMH of genoemde dochters vergaderingen bij te wonen of aan de directie van de VMH advies te verlenen”, weliswaar aan dezelfde voorwaarden als deze die gelden voor de andere bestuurders.

Ondanks de (volgens de beleidsverantwoordelijken van de instelling) gegronde redenen inzake het vervullen van de bovenvermelde bestuursmandaten en inzake het afsluiten van deze nieuwe overeenkomst met de oud-voorzitter van de Raad van Bestuur van de VMH, is het risico niet denkbeeldig, indien zo'n handelwijze steeds in de toekomst wordt gevolgd, dat

iemand, die uit zijn hoofdfunctie wordt ontslagen (in casu een ontslag als voorzitter van de Raad van Bestuur van de VMH) niet meer de motivering en de inzet zou kunnen opbrengen om deze bijtaken naar behoren uit te voeren. Alzo is het aangewezen om deze problematiek, bij een eventueel vroegtijdig ontslag, ook in de toekomst terdege te regelen in de nieuwe te sluiten overeenkomst met de voorzitter van de Raad van Bestuur. De oplossing kan er bijvoorbeeld in bestaan door in de toekomst in de overeenkomst van dienstverlening te stipuleren dat, bij een eventueel vroegtijdige opzeg van het gesloten contract, deze persoon ermee akkoord gaat om al zijn bestuursmandaten bij de ondernemingen, waarin de VMH participeert, ter beschikking te stellen op het eenvoudig verzoek van de VMH.

2.3.1.3. De selectie van het consultancybureau Arthur D. Little

Een ander studiebureau (Arthur Andersen) wenste de studie inzake "Een strategisch partnerschap voor Vlar-Indaver" uit te voeren, tegen een prijs, die bijna 450.000 BEF lager was dan de uiteindelijke offerte van Arthur D. Little (deze laatste offerte bedroeg 4 miljoen BEF).

In dit verband kan er worden opgemerkt dat de keuze voor Arthur D. Little (met de duurdere uitvoering tot gevolg) niet schriftelijk werd gemotiveerd en dat deze opdracht tot bewijs van het tegendeel niet werd toegekend door de hiertoe bevoegde vennootschapsorganen (het managementcomité of de Raad van Bestuur), overeenkomstig de door de instelling bepaalde en gepubliceerde delegatiebevoegdheden.

Bijgevolg is het aangewezen dat in de toekomst, indien er door de instelling wordt voor geselecteerd de minder goedkope aankoop of dienstverlening te selecteren, de beslissingen dienaangaande schriftelijk worden gemotiveerd en plaatsvinden overeenkomstig de geldende delegatiebevoegdheden.

2.3.2. De rubriek "bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" (klasse 62)

2.3.2.1. De nieuwe arbeidsovereenkomst ten gevolge van de benoeming van één personeelslid tot senior investment manager

Op 16 oktober 1995 werd er een personeelslid aangeworven met een beulencontract

veerd tot senior investment manager, bekrachtigd in een op 4 juni 1999 nieuw gesloten arbeidsovereenkomst. Zo kreeg deze bediende voor het boekjaar 1999 onder meer een verhoging van zijn brutomaandwedge.

Indien er enkel met de stijging van deze brutomaandwedge wordt rekening gehouden, bevindt deze verhoging zich binnen de maximaal toelaatbare grenzen van de remuneratiepolitiek, zoals deze door de Raad van Bestuur van 24 april 1997 werd goedgekeurd (verder verfijnd op 27 januari 1998).

Nochtans rijst de vraag of het in dit specifieke geval niet aangewezen was om ook de andere voordelen, die aan dit personeelslid supplementair in 1999 werden toegekend, in aanmerking te nemen bij de berekening van de maximaal toelaatbare salarisverhoging.

Hierbij aansluitend, is het ook gewenst de bovenvermelde remuneratiepolitiek op een zodanige manier aan te passen dat er in de toekomst (bij een bevordering) niet alleen rekening wordt gehouden met het toegekende (hogere) brutomaandsalaris, maar ook met andere vergoedingen en voordelen.

Bovendien was de voorafgaandelijke toekenning van het brutomaandsalaris in het bovenvermelde nieuwe arbeidscontract (voor de jaren 2000 en 2001) strijdig met de voornoemde remuneratiepolitiek, die immers stipuleert dat salarisaanpassingen dienen te gebeuren op grond van een (ex-ante) evaluatie van de door de personeelsleden geleverde prestaties. Bijgevolg kon een op voorhand bepaalde loonsverhoging niet worden toegekend, aangezien eerst de prestaties van dit personeelslid –op basis van het jaarlijks functioneringsverslag– dienden te worden gemeten.

Eveneens worden de overeengekomen opzegtermijnen –in dit nieuwe afgesloten contract tussen dit personeelslid en de werkgever (de VMH dus)– volgens het arbeidsrecht (artikel 82, paragraaf 3, eerste lid van de arbeidsovereenkomstenwet) en volgens de algemeen geldende rechtspraak van het Hof van Cassatie in principe als nietig en onbestaande beschouwd.

2.3.2.2. De wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en de preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen

De wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en de preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen bepaalt een maximale marge voor de ontwikkeling van de loonkost in de privé-sector, rekening houdende met de evolutie in enkele buurlanden.

De Raad van Bestuur van de instelling besliste op 24 april 1997 een vorm van variabele salariëring in te voeren, die voor de eerste maal werd uitgekeerd in het boekjaar 1998. Deze beslissing werd genomen op basis van een juridisch advies van een advocatenkantoor en op basis van een rondschrijven van de toenmalige Vlaamse minister, bevoegd voor Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid, ten behoeve van de GIMV inzake de mogelijkheden van het invoeren van een gelijkaardige variabele verloning bij deze laatste onderneming, na het van kracht worden van de bovenvermelde wet. Tevens hield de Raad van Bestuur van de instelling bij de invoering van deze variabele loonsvergoeding rekening met de opmerkingen terzake van de vorige commissaris van de Vlaamse regering, die de implementatie van deze bijkomende salariëring goedkeurde.

Onder meer op basis van artikel 10, paragraaf 1 van het decreet van 13 juli 1994, waarin wordt gestipuleerd dat de VMH een investeringsmaatschappij is met de rechtsvorm van een naamloze vennootschap, komt de Raad van State in een auditeursverslag van 23 april 1999 zeer recent tot het volgende besluit: "Derhalve dient dan ook te worden besloten dat de NV VMH geen administratieve overheid is zoals bedoeld in artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State."

Indien de conclusie algemeen wordt aanvaard dat de VMH eerder een privaatrechtelijke rechtspersoon is dan een publiekrechtelijke, kan de vraag worden gesteld of er in voldoende mate rekening werd gehouden met deze loonmatigingsnorm in de voorbije boekjaren. In dezelfde optiek zou dan de remuneratiepolitiek van de instelling ook zo spoedig mogelijk dienen te worden afgestemd op de bepalingen van de bovenvermelde wet.

Eveneens wordt er vastgesteld dat de instelling inzake deze variabele loonsvergoeding het toerekeningsprincipe (ook "matching-principe" genoemd) niet heeft nageleefd vanaf het boekjaar 1997. Aangezien de uitbetaling van deze variabele loonsvergoeding in het boekjaar (boekjaar N+1) plaatsvond, als bijkomende remuneratie voor de prestaties geleverd in het vorige boekjaar (boekjaar N), dienden deze variabele vergoedingen, overeenkomstig artikel 19, lid 4 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, reeds te worden voorzien (in het

boekjaar N). Bijgevolg is het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening ten belope van 2,2 miljoen BEF (de tijdens het boekjaar 2000 uitbetaalde variabele loonsvergoeding voor de prestaties over het boekjaar 1999) overgewaardeerd op het einde van het boekjaar 1999.

Tenslotte dient de vraag gesteld of de éénmaal per jaar betaalde variabele loonsvergoeding, die momenteel op dezelfde kostenrekening (rekening 620200) wordt geboekt als de maandelijkse brutosalarissen, niet beter op een aparte kostenrekening wordt geregistreerd. Een dergelijke opsplitsing van de op dit moment gebruikte kostenrekening in twee aparte kostenrekeningen sluit nauwer aan bij de uitgavenstromen van de instelling en verhoogt de transparantie van de boekhouding.

2.3.2.3. De premies voor verzekeringen tijdens het boekjaar 1999

Gelet op het feit dat een gedeelte van de vergoeding voor het gebruik van de eigen wagen door de gewezen voorzitter (deze maandelijkse vergoeding van 38.562 BEF werd eveneens contractueel bedongen in artikel 4.2 (3) van de op 13 mei 1995 gesloten overeenkomst van dienstverlening -zie eerder onder punt 2.3.1.2.) naar aanleiding van een controle van de vennootschapsbelasting door het Ministerie van Financiën fiscaalrechtelijk werd verworpen en deze verwerping kon leiden tot een bijzondere aanslag (aan 309% in de vennootschapsbelasting), werd er een bijkomende groepsverzekeringspremie voor een bedrag van 373.400 BEF toegekend aan de gewezen voorzitter, in ruil voor het belasten van deze fiscaal verworpen uitgaven in de persoonlijke belastingaangifte van deze persoon. (Deze afspraak werd vastgelegd in een overeenkomst, gesloten tussen de VMH en de gewezen voorzitter op 15 maart 1999.)

Ondanks het feit dat op deze manier de duurdere oplossing (het taxeren van deze kosten a rato van 309% in de vennootschapsbelasting) werd vermeden, doet dit gegeven geen afbreuk aan de vaststelling dat uit deze gebeurtenis duidelijk blijkt dat de overeenkomst van dienstverlening, die de VMH en de gewezen voorzitter afsloten, in onvoldoende mate ab initio- was onderzocht op alle mogelijke fiscaalrechtelijke gevolgen.

Bijgevolg werd er u reeds (zie punt 2.3.1.2.) gevraagd om de nieuwe overeenkomst, die op 1 mei 2001 dient te worden gesloten tussen de VMH en de voorzitter van de Raad van Bestuur, op alle mogelijke fiscaalrechtelijke gevolgen na te zien. In deze optiek kunnen onder meer de op dit moment fiscaal aanvaarde forfaitaire vergoedingen (overeenkomstig de op 3

februari 1999 gedateerde brief van het Ministerie van Financiën aan de VMH) als maximale richtsnoeren worden gehanteerd voor de toekenning van bijkomende voordelen in de te sluiten overeenkomst van dienstverlening. (Zodoende wordt in de toekomst de verwerping van een deel van de door de fiscus niet als redelijk beschouwde (forfaitaire) bedrijfskosten vermeden, op welk bedrag de VMH mogelijk vennootschapsbelasting zou moeten betalen).

Eveneens werd er vastgesteld dat de instelling inzake de groepsverzekeringspremie ten gunste van de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur het toerekeningsprincipe niet heeft nageleefd. Aangezien de nieuw aangestelde voorzitter op 1 juni 1999 door de VMH werd aangesloten bij deze groepsverzekering, dienden de desbetreffende premies over het boekjaar 1999 ten laste van de instelling, overeenkomstig artikel 19 lid 4 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, te worden geprovisioneerd in de resultatenrekening over het boekjaar. De desbetreffende voorziening werd echter niet aangelegd door de VMH tijdens het boekjaar 1999. Bijgevolg zijn de kosten ten belope van iets meer dan een half miljoen BEF (de door de VMH te betalen premies voor de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur voor zijn prestaties m.b.t. de periode vanaf 1 juni 1999 tot en met 31 december 1999) ondergewaardeerd in de resultatenrekening van de instelling op het einde van het boekjaar 1999.

VMH

Vlaamse Milieuholding n.v.

Uitbreidingstraat 62
B-2600 Antwerpen
Tel. (03)286 88 80
Fax (03)281 56 38
E-mail info@vmh.be

Rekenhof – 12de directie
de heer G. Bockstael
Eerste-auditeur-directeur
Regentschapsstraat 2
1000 Brussel

GM/Ip/01/001

Antwerpen, 5 januari 2001

Nazicht van de enkelvoudige jaarrekening 1999 van de Vlaamse Milieuholding (VMH)

Geachte heer

Met verwijzing naar uw brief N 1.805.806 N1 zijn wij zo vrij u het hierna volgend antwoord te bezorgen.

1.1. De performantie van de relatief nieuwe deelnemingen in 1999

De VMH wenst op te merken dat een onderscheid dient gemaakt tussen opstartverliezen, die klassiek zijn voor jonge ondernemingen en uiteraard wegen op de rendabiliteit enerzijds, en duurzame minderwaarden zoals wettelijk omschreven, anderzijds.

In het verleden heeft de algemene vergadering van de VMH (het Vlaams Gewest), op voorstel van de raad van bestuur in haar door de commissaris-revisor geattesteerde jaarrekeningen, steeds consequent de noodzakelijke conclusies getrokken met betrekking tot de aanwezigheid van duurzame minderwaarden op sommige van haar deelnemingen. Dergelijke minderwaarden zijn trouwens grotendeels inherent aan het verstrekken van risicokapitaal. De VMH zal, indien noodzakelijk, die lijn in de toekomst blijven aanhouden.

1.2. De afboeking van één specifieke deelneming in boekjaar 1999

- De VMH investeerde inderdaad nieuwe middelen in de betrokken onderneming, echter na grondige analyse van de marktomgeving en van de bedrijfsinterne gegevens, en na opmaak van een herstelplan dat de continuïteit van het bedrijf kon vrijwaren. Krachttijnen van dit herstelplan waren:
 - heropbouw van het klantenbestand;
 - vermindering van de kosten en schuldafbouw;
 - een partnership voor de collectoren-activiteit;
 - een partnership voor de vacuümbuis-activiteit;
 - hernegotiatie van de bankschulden.

Terzake werden tijdens de periode juni 1999 - juni 2000 onder nauw toezicht van de VMH, volgende resultaten geboekt:

- het klantenbestand was eind juni 2000 gestegen tot een vijftiental eenheden, waaronder 3 van de top 5 distributeurs in Duitsland;
- met een Tsjechische groep werd een haalbaarheidsstudie gefinaliseerd omtrent de integratie van de vacuümbuis-productie in de glasactiviteiten van de groep;

- de kosten werden teruggeschroefd via afvloeiingen en de hernegotiatie van de aankoopcontracten;
- een schuldafbouw werd verwezenlijkt door een betere afstemming van het bedrijfskapitaal op de omzetontwikkeling en finaal werd de huisbankier bereid gevonden om bijna de helft van de uitstaande financiële schuldenlast kwijt te schelden;
- in juni 2000 werd tenslotte met een gevestigd Belgisch ondernemer uit de sector een fusie-akkoord gefinaliseerd via activa-transfer. Dit akkoord kon een technologisch leidend bedrijf tot stand brengen dat voldoende gewapend was om in het domein van de zonne-energie de Europese concurrentie aan te kunnen.

De regeringscommissaris tekende echter beroep aan tegen de beslissing terzake van de Raad van Bestuur van de VMH van 16 juni 2000. Dit beroep werd door de Minister van Leefmilieu bevestigd, overwegende dat het Vlaams Gewest bij uitvoering van het akkoord bijkomende minwaarden zou kunnen oplopen. Het bedrijf heeft vervolgens beslist om de boeken neer te leggen.

Het bewerkstelligen van een turnaround van een onderneming houdt steeds risico's in. Het bovenstaande mag aantonen dat de bijkomende investering door de VMH duidelijk gekoppeld was aan een verregaande sanering van het bedrijf die, onder nauw toezicht van de VMH, ook effectief op het terrein geïmplementeerd werd. Onafhankelijke bronnen tonen aan dat de betrokken sector in het algemeen evenals de niche waarin het bedrijf actief was, wel degelijk beloftevolle perspectieven bezitten.

Wat de tweede opmerking onder punt 1.2. betreft, dient vermeld dat het verslag van de Raad van Bestuur aan de Algemene Vergadering (Vlaams Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse Minister bevoegd voor leefmilieu), wel degelijk melding maakt van de afboeking. Bovendien werd een meer uitgebreide commentaar opgenomen in het (jongste) verslag van de VMH over de uitvoering van het beheerscontract, dat jaarlijks aan de Vlaamse Minister bevoegd voor leefmilieu en aan de Vlaamse Raad wordt overgemaakt.

Nochtans kan de VMH ingaan op de suggestie van het Rekenhof om voortaan ook in eerstgenoemd verslag de bespreking van de enkelvoudige jaarrekening in een apart hoofdstuk onder te brengen

2. De stijgende tendens van de bedrijfskosten

2.1. Inleiding

De vaststelling van het Rekenhof dat de bedrijfskosten sinds 1994 een stijgende tendens vertonen, dient uiteraard in verband gebracht met de toename qua activiteit die de VMH in dezelfde periode realiseerde. Het aantal bedrijven waarin de VMH investeerde, verdrievoudigde bijna in de beschouwde periode. Niet alleen de verdere ontwikkeling, maar ook de opvolging van de -aangegroeide - portefeuille vergt een toenemende inzet van middelen (bedrijfskosten).

De toename in het boekjaar 1999 is bovendien grotendeels terug te brengen tot een aantal uitzonderlijke elementen, waarvan het Rekenhof trouwens melding maakt:

- de terugkeer in 1999 van een in 1998 arbeidsongeschikt personeelslid;
- het vroegtijdig ontslag van de voorzitter van de Raad van Bestuur op voorstel van de Vlaamse Regering;
- het laten uitvoeren van een studie inzake "een strategisch partnerschap voor Vlar - Indaver".

De invloed van deze uitzonderlijke factoren in 1999 mag blijken uit het feit dat de bedrijfskosten (klasse 61 en 62 van de jaarrekening) van de VMH in het jaar 2000 lager zullen uitvallen dan in het boekjaar 1999. Niettemin heeft de VMH reeds suggesties overgemaakt om, in de af te sluiten nieuwe beheersovereenkomst, de bedrijfskosten te relateren aan een aantal elementen.

2.2. De analyse van de bedrijfskosten in 1999

2.2.2. De rubriek "bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen"

Bij de interpretatie van de hier door het Rekenhof vermelde gegevens, dient men vooreerst rekening te houden met de toename in 1999 van het aantal personeelsleden bij de VMH, uitgedrukt in full time equivalenten.

De toename van de variabele vergoedingen (bonus toegekend op grond van een evaluatie van de individuele prestaties) kadert binnen de door de Raad van Bestuur geprogrammeerde graduele invoering van het systeem over de periode 1997-1999, en binnen de limieten in 1997 terzake opgelegd door de toenmalige Vlaamse Minister van Financiën. Het feit dat in 1999 deze variabele vergoeding aan een gestegen aantal personeelsleden werd uitbetaald, vormt een bijkomende verklaring voor de toename.

2.3. Enkele opmerkingen en aanbevelingen inzake de bedrijfskosten

2.3.1.1. De analyse van de bedrijfskosten in 1999

De Raad van Bestuur heeft in het kader van de delegatie van het dagelijks bestuur en zoals gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad, de bevoegdheid tot het vaststellen van de individuele arbeidsvoorwaarden van de personeelsleden formeel gedelegeerd aan het managementcomité. Bij de uitoefening van die bevoegdheid worden met betrekking tot de toekenning van bedrijfswagens, vaste regels gebruikt, waarvan het Rekenhof trouwens melding maakt. De "bevoegde vennootschapsorganen" lijken ons op het eerste gezicht dus voldoende regels te hebben uitgevaardigd.

2.3.1.2. Het contract van dienstverlening tussen VMH en de Voorzitter

Vermits de Voorzitter van de VMH statutair voor benoeming wordt voorgedragen door het Vlaamse Gewest, werden de belangrijkste elementen van het af te sluiten contract in 1995 rechtstreeks onderhandeld tussen de nieuwe voorzitter en de Vlaamse Regering. Deze elementen betroffen onder meer het sociaal statuut, de opzegperiode en de opzegvergoeding in geval van vroegtijdige opzegging, en de vergoeding voor het gebruik van de eigen wagen van de voorzitter.

Niettemin kunnen wij ons moeilijk aansluiten bij de opmerking van het Rekenhof dat "omwille van een aantal onduidelijkheden in de overeenkomst tussen VMH en de gewezen voorzitter, niet met zekerheid kan worden vastgesteld of deze overeenkomst integraal als een aannemingscontract diende te worden gekwalificeerd". Uiteraard heeft de vennootschap aan de voorzitter van de Raad van Bestuur een mandaat als bestuurder toegekend. Dit mandaat heeft specifiek als voorwerp het verrichten van rechtshandelingen in naam en voor rekening van de vennootschap. De bijzondere taken die een lid van de Raad van Bestuur in het kader van zijn bestuursmandaat dient uit te oefenen, kunnen het voorwerp zijn van een arbeidsovereenkomst ofwel van een aannemingsovereenkomst tot het verlenen van diensten als zelfstandige. Indien het gaat om de Voorzitter van de Raad van Bestuur, dan zal deze veelal handelen op grond van een aannemings-overeenkomst van dienstverlening, zoals voorzien in artikel 1787 van het Burgerlijk Wetboek, dat uitdrukkelijk ook de dienstverlening beoogt. Van zodra een overeenkomst van aanneming van diensten (overeenkomst van dienstverlening) wordt gesloten met de Voorzitter van de Raad van Bestuur, is het duidelijk dat er geen statuut van werknemer kan uit voortvloeien, doch wel dat de Voorzitter het statuut van zelfstandige zal dienen aan te nemen.

Een dergelijke overeenkomst kan uiteraard bepalingen bevatten in verband met de duurtijd, de vergoeding van de diensten die verleend worden, de opzegging en de eventuele vergoedingen te betalen bij beëindiging van de overeenkomst. Geen enkele bepaling van Hoofdstuk III "Huur van werken en van diensten" van het Burgerlijk Wetboek verzet zich hiertegen. Het Rekenhof is vrij vaag wanneer beweerd wordt dat "de contractueel voorziene vergoeding en opzegtermijn mogelijk wettelijk niet verplicht dienden te worden voorzien". Sommige contractuele voorzieningen kunnen inderdaad extra legale voordelen aanbieden om iemand ertoe te bewegen de functie van Voorzitter van de Raad van Bestuur te aanvaarden.

Een mandaat van een bestuurder van een vennootschap kan uiteraard steeds te allen tijde worden herroepen. Dat dit kan gebeuren zonder het uitbetalen van een vergoeding, zoals het Rekenhof voorhoudt, is juist op voorwaarde dat partijen niets anders hebben bedongen. De lastgeving is immers een wederkerige

overeenkomst waarvan het contract slechts tot stand komt door de aanneming van de lasthebber (art. 1984 B.W.). De lastgeving geschiedt om niet, tenzij het tegendeel is bedongen (artikel 1986 B.W.). Uit deze twee bepalingen volgt dat de wederkerige overeenkomst financiële voorwaarden kan voorzien, waaraan door de wettelijke regeling inzake lastgeving op zichzelf geen beperking is gesteld.

O.i. sluit de overeenkomst dus volledig aan bij de bepalingen van het verbintenissenrecht (¹)

Voorts valt de aanbeveling van het Rekenhof om de opdracht van de Voorzitter van de Raad van Bestuur vooraf gedetailleerd te omschrijven niet steeds eenvoudig te verzoenen met de opdrachten die onder meer door de vennootschappenwet, de VMH-statuten of de Raad van Bestuur opgelegd of zullen opgelegd worden. In het algemeen kan de VMH bij het afsluiten van nieuwe contracten slechts met de aanbevelingen van het Rekenhof rekening houden, indien zij hierbij ab ovo betrokken wordt.

Tenslotte wijst het Rekenhof erop dat de opgezegde voorzitter van de VMH nog steeds bestuurdersmandaten uitoefent bij ondernemingen waarin de VMH participeert. Wij willen erop wijzen dat krachtens de vennootschappenwet bestuurders worden benoemd door de Algemene Vergadering van de betrokken onderneming (en niet door de VMH) en dit voor een duur die niet noodzakelijk samenvalt met het voorzitterschap van de VMH. In het merendeel van haar participaties heeft de VMH niet de meerderheid der stemrechten op de algemene vergadering. Na overleg tussen de VMH en de vorige voorzitter, heeft laatstgenoemde evenwel zijn bestuursmandaat neergelegd in vier ondernemingen, waarin de VMH participeert. In het geval van drie andere ondernemingen werd geoordeeld dat het aanblijven van de betrokkene als bestuurder een meerwaarde uitmaakte voor de desbetreffende onderneming.

2.3.1.3. De selectie van het consultancybureau Arthur D. Little

Na intern overleg binnen het management, in aanwezigheid van de regeringscommissaris, werd de betrokken studie inderdaad gegund aan het bureau A.D.Little, hoewel er een goedkopere offerte was. Deze keuze was gebaseerd op een vergelijking tussen beide offertes op het vlak van

- de referenties inzake gelijkaardige opdrachten;
- de samenstelling van de voorgestelde teams voor opmaak van de studie;
- de voorgestelde, in de studie te ontwikkelen, aandachtspunten.

De betrokken studie werd uitvoerig gepresenteerd aan en bediscussieerd door de Raad van Bestuur van de VMH en vormt sindsdien een toetssteen voor de besluitvorming binnen de Raad van Bestuur van VMH en Indaver.

2.3.2.1. De nieuwe arbeidsovereenkomst ten gevolge van een benoeming tot Senior Investment Manager

De remuneratiepolitiek, in 1997 en 1998 gedefinieerd door de Raad van Bestuur en waarvan het Rekenhof melding maakt, bevat schematisch 3 elementen:

- jaarlijkse aanpassing van de brutomaandwedge in functie van de individuele prestaties in het afgelopen jaar en van de positie van de wedde tegenover het marktgemiddelde;
- toekenning van een bonus in functie van de individuele prestaties in het afgelopen jaar;
- een wedde-aanpassing in geval van bevordering, rekening houdend met de positie van de wedde tegenover het marktgemiddelde.

Ook in het door het Rekenhof geciteerde geval van bevordering van een personeelslid tot Senior Investment Manager, werd het laatste hierboven vernoemde element van de VMH-remuneratiepolitiek toegepast en een

¹ Blijkbaar was ook het Rekenhof tot voor kort deze mening toegedaan, vermits in het verleden bij de jaarlijkse controles geen opmerkingen werden gemaakt bij de betrokken overeenkomst, die reeds van 1995 dateert.

(toekomstige) weddeaanpassing in het vooruitzicht gesteld. Hierbij werd in 1999 de toekenning van een bijkomend voordeel, naast de weddeaanpassing, wel degelijk in overweging genomen.

Wel kan aangestipt worden dat de Raad van Bestuur van de VMH op 29 november ll. beslist heeft de remuneratiepolitiek voor het VMH-personeel te actualiseren.

2.3.2.2. De wet van 26 juli 1996 tot vrijwaring van het concurrentievermogen

Zoals het Rekenhof vermeldt, werd de variabele salariëring (o.a. bonussysteem, toegekend in functie van de evaluatie van de individuele prestaties, confer. 2.3.2.1.) in 1997 ingevoerd door o.a. GIMV en VMH, na extern juridisch advies, waarin de wet van 26 juli 1996 niet van toepassing werd verklaard op de GIMV (en dus evenmin op de VMH). De toenmalige Vlaamse Minister van Financiën had zich in een brief van 21 januari 1997, met afschrift aan het Rekenhof, akkoord verklaard met de invoering van deze variabele vergoeding, onder meer gelet op de parallel met de toelage die aan het Vlaams overheidsperoneel, eveneens in functie van een evaluatie, kan worden toegekend.

Het Rekenhof stelt zich nu de vraag of de remuneratiepolitiek van de VMH niet zo-spoedig mogelijk dient te worden afgestemd op de wet van 26 juli 1996. Hierbij wordt verwezen naar een auditeursverslag van de Raad van State uit 1999, waarin de VMH niet als een administratieve overheid wordt beschouwd.

In dit verband willen wij opmerken dat de Raad van Bestuur van de VMH bij het bepalen van het jaarlijkse budget, beschikbaar voor (variabele) salariëring, wel degelijk rekening houdt met de bepalingen van voornoemde wet, hoewel het Rekenhof blijkbaar zelf twijfelt aan het al dan niet van toepassing zijn van deze wet in het geval van de VMH ⁽²⁾.

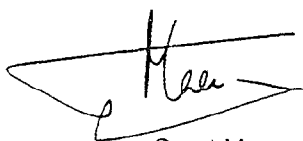
Tenslotte kunnen wij instemmen met de suggesties van het Rekenhof om de boeking van de bonus niet op het ogenblik van uitbetaling op te nemen in de boekhouding, maar via een voorziening en op een aparte kostenrekening.

2.3.2.3. De premies voor verzekeringen

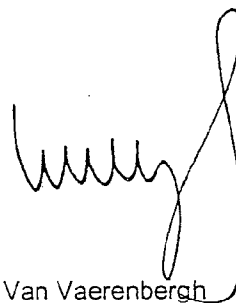
Zoals reeds aangestipt (in punt 2.3.1.2. hierboven), werd onder meer de regeling in verband met de vergoeding voor het gebruik van de eigen wagen door de gewezen voorzitter, rechtstreeks afgesproken tussen laatstgenoemde en de Vlaamse Regering. De rol van de VMH beperkte zich tot het minimaliseren van de kosten verbonden aan deze regeling.

In de hoop u met dit antwoord van dienst te zijn geweest, tekenen wij,

hoogachtend

Geert Maes
Directeur-generaal

Ivo Van Vaerenbergh
Voorzitter

² Hoewel zijn jaarlijkse controles reeds van 1996 dateren, stelt het Rekenhof zich pas nu een vraag terzake, en dit slechts "indien de conclusie (van het auditeursverslag) algemeen aanvaard wordt".

Brussel, 15 mei 2001
Regentschapsstraat 2
1000 BRUSSEL

N 12-1.805.806 B1

Bijlagen : Brief aan de Vlaamse Milieuholding (VMH)
en het antwoord erop.

Mevrouw de Minister,

BETREFT : Nazicht van de enkelvoudige jaarrekening over het
boekjaar 1999 van de Vlaamse Milieuholding (VMH).

In uitvoering van artikel 13 van het decreet van
13 juli 1994, betreffende de herstructurering van de GIMV,
Gimvindus, VMH, Mijnen en LIM en tot oprichting van het Lim-
burgfonds en van de Permanente Werkgroep Limburg, heeft het
Rekenhof een nazicht uitgevoerd van de bovenvermelde jaarre-
kening.

Conform artikel 4 van het protocol van 21 december
1994, gesloten tussen het Vlaams Gewest en het Rekenhof, wor-
den hierbij de resultaten van dit nazicht meegedeeld.

**1. DE MOGELIJKE DUURZAME WAARDEVERMINDERINGEN MET BETREKKING
TOT DEELNEMINGEN VAN DE VMH**

**1.1. De performantie van de relatief nieuwe deelnemingen
tijdens het boekjaar 1999**

Overeenkomstig artikel 29, §2, van het koninklijk besluit van
8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de on-
dernemingen, dient te worden overgegaan tot het boeken van
een waardevermindering, "ingeval van duurzame minderwaarde of
ontwaarding, verantwoord door de toestand, de rendabiliteit
of de vooruitzichten van de vennootschap waarin de deelnemin-
gen of de aandelen worden aangehouden."

In dit verband wordt op het volgende gewezen met betrekking
tot enkele deelnemingen, die (voornamelijk binnen het kader
van de risicokapitaalverschaffing) vrij recent (vanaf het
boekjaar 1997) werden aangeschaft door de VMH:

./...

Mevrouw V. DUA
Vlaams Minister van Leefmilieu en Landbouw
Kunstlaan 52
1000 BRUSSEL

- Het merendeel van deze participaties wordt nog steeds tijdens het boekjaar 1999, net zoals het vorige boekjaar, gekenmerkt door een negatieve rendabiliteit. In verband met één welbepaalde deelneming wordt er zelfs vastgesteld dat er voor het vierde opéénvolgende boekjaar (1999) verliezen werden geleden;
- Eén deelneming, waarin de VMH participeerde sinds 1998, werd in 1999 door de Rechtbank van Koophandel in faling verklaard. Bijgevolg werd deze participatie in 1999 als een uitzonderlijke kost (4,5 miljoen BEF) afgeboekt in de resultatenrekening;
- Tevens wordt er een verlies gebudgetteerd voor de meeste van deze deelnemingen tijdens het boekjaar 2000 (en zelfs voor sommige eveneens voor het boekjaar 2001).

Ondanks de bovenvermelde feiten, zijn de beleidsverantwoordelijken van de instelling daarentegen van oordeel dat deze verliezen voornamelijk opstartverliezen betreffen, eigen aan jonge ondernemingen. Bovendien schatten ze de vooruitzichten van deze deelnemingen (op middellange termijn) nog steeds als gunstig in. Bijgevolg kan er op dit moment nog niet met redelijke zekerheid uitspraak worden gedaan over het al dan niet bestaan van duurzame waardeverminderingen op deze deelnemingen.

Alzo zal er dan ook in de toekomst verder onderzoek in dit verband worden verricht. Deze controle zal voornamelijk met betrekking tot de rekeningen over het boekjaar 2000 worden uitgevoerd aan de hand van de nu reeds ontvangen toekomstprognoses en budgetten, waarbij deze zullen worden getoetst aan de werkelijk behaalde resultaten over het jaar 2000.

1.2. De afboeking van één specifieke deelneming op het einde van het boekjaar 1999

De instelling diende, naast de afboeking van de bovenvermelde participatie voor een bedrag van 4,5 miljoen BEF, één andere deelneming per 31 december 1999 volledig af te waarderen (met een uitzonderlijk verlies ten belope van 83,3 miljoen BEF in de enkelvoudige jaarrekening tot gevolg. De boeken van de desbetreffende onderneming werden trouwens tijdens het jaar 2000 neergelegd.)

In dit verband kunnen de volgende twee bedenkingen worden geformuleerd.

- Tijdens het boekjaar 1999 investeerde de VMH nog 35 miljoen BEF aan nieuwe middelen, waarbij de holding haar deelnemingspercentage in deze onderneming van 44,3 % op bijna 97% bracht. Tijdens het boekjaar 2000 nam de Raad van Bestuur van de VMH de beslissing om de activa van deze dochteronderneming te verkopen. Ondanks deze rationaliserings- en financiële inspanningen tijdens het jaar 1999 en de eerste helft van het jaar 2000, werden de boeken van deze onderneming uiteindelijk door de Raad van Bestuur van deze dochteronderneming in juli 2000 neergelegd. De vraag kan worden gesteld of er zodoende in heel dit dossier geen verkeerde inschatting werd gemaakt met betrekking tot de toekomstmogelijkheden van deze onderneming. (Het Rekenhof had u terzake, naar aanleiding van de rekeningencontroles vanaf het boekjaar 1996, reeds driemaal gewezen op het mogelijk bestaan van een duurzame minderwaarde op dit welbepaald financieel vast activum.)

Niettegenstaande de VMH in haar repliek niet direct antwoordt op de bovenvermelde vraag, stellen de beleidsverantwoordelijken van de instelling wel dat door het goedgekeurde herstelplan de continuïteit van het bedrijf zou worden gevrijwaard. Deze stellingname kan echter niet a posteriori door het Rekenhof worden beoordeeld, aangezien de boeken van de desbetreffende onderneming ondertussen werden neergelegd.

De VMH merkt bovendien op dat de commissaris van de Vlaamse regering uiteindelijk beroep heeft aangetekend tegen het door de Raad van Bestuur van deze instelling goedgekeurde fusieakkoord. Dit akkoord verplichtte de overnemer geenszins enig personeelslid of een andere verplichting van de onderneming (de deelneming in de kwestie) over te nemen. Bovendien diende er onmiddellijk en bijkomend, als tegenprestatie voor deze overname, een obligatielening ten belope van 50 miljoen BEF door de VMH aan de overnemer te worden verstrekt. Bijgevolg is de handelwijze van de gewestcommissaris en van de bevoegde minister die het beroep heeft bevestigd, aannemelijk.

- Artikel 96, 1° (het vroegere artikel 77, lid 4) van de vennootschappenwet stipuleert inzake het jaarverslag dat de jaarrekening dient te worden becommentarieerd, waarbij er onder meer een getrouw overzicht wordt gegeven van de gang van zaken en van de positie van de vennootschap. Blijkbaar heeft de Raad van Bestuur van de instelling dit artikel op een te beperkte manier geïnterpreteerd.

Deze vraagstelling wordt voornamelijk ingegeven door het feit dat de depreciatie voor een bedrag van 83,3 miljoen BEF als belangrijkste verliespost van het boekjaar 1999 (in de enkelvoudige jaarrekening van de VMH)

gelicht in het deel over de geconsolideerde resultaten van de VMH-groep in het (jaar)verslag van de Raad van Bestuur aan de Algemene Vergadering (het Vlaams Gewest dus) over het betrokken boekjaar.

Gelet op de verplichte informatieverstrekking van de Raad van Bestuur aan de Algemene Vergadering wat betreft het getrouw beeld van de jaarrekening en gelet op het principe van de transparantie (een algemeen geldend boekhoudprincipe), wordt de vraag gesteld of de bovenvermelde belangrijke transactie van 83,3 miljoen BEF in het jaarverslag niet meer expliciet diende te worden becommentarieerd in het kader van de bespreking van de enkelvoudige jaarrekening van de instelling. Vanuit dezelfde optiek heeft de Algemene Vergadering (het Vlaams Gewest dus) vanaf het boekjaar 2000 er ook baat bij dat niet enkel de meest belangrijke balansposten en resultaten van de geconsolideerde jaarrekening door de Raad van Bestuur worden becommentarieerd, maar ook deze van de enkelvoudige jaarrekening. Dit kan gebeuren onder een apart hoofdstuk met als titel "de enkelvoudige balans en resultatenrekening" van het jaarverslag.

De VMH is bereid deze aanbeveling van het Rekenhof te implementeren.

2. DE STIJGENDE TENDENS VAN DE BEDRIJFSKOSTEN

2.1. Inleiding

In het verslag dat met de brief van het Rekenhof, kenmerk N 1.684.650 N1, aan de VMH werd verzonden op 8 september 1999, werd er voor de jaren 1994 tot en met 1998 vastgesteld dat de bedrijfskosten in de enkelvoudige jaarrekening van de VMH een stijgende tendens (met als enige uitzondering het jaar 1996, waar er zich een lichte daling voordeed ten opzichte van het vorige boekjaar 1995) vertonen.

Er werd vastgesteld dat deze trend zich verder doorzet, waarbij de bedrijfskosten in 1999 met bijna 14 miljoen BEF ten opzichte van het vorige boekjaar stegen. (Bij deze berekening werd er geen rekening gehouden met de klasse 60 ten belope van 20.039.469 BEF. Deze kosten werden immers in hetzelfde boekjaar voor hetzelfde bedrag via de opbrengsten doorgerekend, en hadden bijgevolg geen enkel effect op de resultaten van de instelling.)

Zodoende werd het nuttig geacht om de stijging van de bedrijfskosten vooreerst te analyseren (ten opzichte van het vorige boekjaar, zie punt 2.2.) en vervolgens enkele opmerkingen en aanbevelingen dienaangaande te formuleren (zie punt 2.3.).

De beleidsverantwoordelijken van de VMH zijn van oordeel dat deze stijging voornamelijk dient te worden gerelateerd aan de toename van het aantal bedrijven, waarin de instelling heeft geïnvesteerd. Deze stellingname kan worden bijgetreden, met dien verstande dat rekening wordt gehouden met een vroegere aanbeveling van het Rekenhof: "De kern van de problematiek bestaat er echter in dat het, juist omwille van het toenemend aantal participaties, belangrijk is dat er ook voldoende controle wordt uitgeoefend op deze bedrijfskosten en dat dit kan gebeuren door te voorzien in een adequate rapportering door de instelling." (p. 8 van het verslag bij de brief van 10 november 2000, kenmerk N 12-1.684.650 B3 aan de Voorzitter van het Vlaams Parlement).

Tevens verklaart de VMH in haar antwoord dat ze reeds terzake suggesties aan u heeft overgelegd om, in de te sluiten nieuwe beheersovereenkomst, de bedrijfskosten te relateren aan een aantal elementen.

De overige in dit verband geformuleerde opmerkingen en aanbevelingen hebben evenmin de bedoeling om te interveniëren in het beleid van de instelling, maar dienen ertoe bij te dragen om de kosten op een aanvaardbaar niveau te houden. Deze opmerkingen en aanbevelingen kaderen ook in de suggestie, naar aanleiding van de rekeningencontrole over het boekjaar 1998, om deze bedrijfskosten te relateren aan een aantal elementen, eigen aan de VMH, waarbij deze relatie wordt vastgelegd in een nieuw artikel van de te sluiten beheersovereenkomst (zie bovenvermelde brief van 8 september 1999, kenmerk N 1.684.650 N1).

2.2. De analyse van de bedrijfskosten in 1999 ten opzichte van het vorige boekjaar

De bedrijfskosten van de VMH (er werd dus in deze analyse geen rekening gehouden met de klasse 60) bestaan voornamelijk uit de aankoop van diverse goederen en diensten (klasse 61) en bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (klasse 62).

2.2.1. De rubriek "aankoop van diverse goederen en diensten" (klasse 61)

Deze rubriek steeg van 26,3 miljoen BEF in 1998 naar 34,8 miljoen BEF in 1999. Deze opwaartse trend wordt voornamelijk verklaard door de toename van :

- het saldo op de rekeningen "huur wagens" (van 762.741 BEF in 1998 naar 1.222.072 BEF in 1999) en "interimpersoneel" (van 832.208 BEF in 1998 naar 2.931.930 BEF in 1999). M.b.t. de rekening "huur wagens" werden er twee additionele bedrijfswagens gehuurd (ten opzichte van het vorige boekjaar). Ondanks het feit dat één van deze wagens reeds vanaf 1 oktober 1998 contractueel was toegekend, werd deze

firmawagen pas in de maand augustus 1999 (11 maanden later dus dan contractueel voorzien) door de VMH in bedrijf genomen. Inzake de rekening "interimpersoneel" werd er onder meer één uitzendkracht tewerkgesteld gedurende ongeveer 5 maanden van het boekjaar 1999 als financieel verantwoordelijke. In 1998 werd deze functie tijdens de 12 maanden van het boekjaar uitgeoefend door een werknemer van de vennootschap;

- de bezoldigingen voor de bestuurders. Deze beliepen immers 5.499.127 BEF in 1998 ten opzichte van een bedrag van 8.710.173 BEF in 1999. Deze stijging is enerzijds te verklaren door de betaalde contractuele vergoeding aan de vorige voorzitter van de Raad van Bestuur, naar aanleiding van zijn vroegtijdig ontslag en anderzijds door de aan hem contractueel verleende opzegtermijn, die 3 maanden bedroeg. Tijdens deze opzegtermijn diende ondertussen ook de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur (op deeltijdse basis) te worden betaald;
- de te betalen erelonen (ten belope van 4 miljoen BEF) aan het internationaal consultancybureau Arthur D. Little. Dit bureau voerde immers tijdens het boekjaar ten behoeve van de VMH de studie "Een strategisch partnerschap voor Vlar-Indaver" uit.

2.2.2. De rubriek "bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" (klasse 62)

Deze rubriek steeg van 34,2 miljoen BEF in 1998 naar 40,1 miljoen BEF in 1999. De voornaamste redenen van de toename van deze rubriek zijn de volgende:

- één directeur was gedurende 7 maanden van het boekjaar 1998 arbeidsongeschikt. Dit personeelslid was wel gedurende het ganse boekjaar 1999 werkzaam bij de VMH. Bijgevolg waren er in 1999 ongeveer 2,6 miljoen BEF (inclusief de patronale RSZ-bijdrage) meer salariskosten;
- in 1999 werd er voor de tweede maal een belangrijk bedrag (2,8 miljoen BEF) uitgekeerd aan variabele vergoedingen (een soort van merit-rating systeem), ten opzichte van een uitbetaling van 1,5 miljoen BEF in 1998. (De betaling in 1999 was dus 1,3 miljoen BEF hoger dan het gestorte bedrag in 1998 ten gevolge van het feit dat deze variabele vergoedingen door de Raad van Bestuur gradueel werden ingevoerd.) Inzake bovenvermelde stijging stelt de VMH dat deze ook te wijten was aan de toename van het aantal personeelsleden. Uit het onderzoek blijkt echter dat slechts ongeveer één derde van de bovenvermelde 1,3 miljoen BEF kan worden verklaard door de personeelsstijging;
- bovendien stegen de premies van het groepsverzekeringscontract van 2,8 miljoen BEF in 1998 naar 3,5 miljoen BEF in 1999 (+ 0,7 miljoen BEF), voornamelijk door het toekennen

van een additioneel pensioen ten belope van 373.400 BEF aan de voormalige voorzitter van de Raad van Bestuur (zie verder onder punt 2.3.2.3.).

De VMH is van oordeel dat er bij de interpretatie van de bovenvermelde cijfers in de eerste plaats rekening dient te worden gehouden met de toename van het aantal personeelsleden, uitgedrukt in fulltime equivalenten (afgekort FTE). Het Rekenhof merkt in dit verband echter op dat deze verhoging eerder beperkt is, namelijk een stijging van 8,9 FTE in 1998 naar 9,0 FTE in 1999 (zie vol. 22 van de enkelvoudige jaarrekening).

2.3. Enkele opmerkingen en aanbevelingen inzake de desbetreffende bedrijfskosten

2.3.1. De rubriek "aankoop van diverse goederen en diensten" (klasse 61)

2.3.1.1. Het invoeren van procedures inzake de huur van bedrijfswagens

De huurkosten van de bedrijfswagens zijn in 1999 gestegen. Tot op heden bestaan er enkel informele procedures bij de instelling inzake de toekenning van bedrijfswagens aan de personeelsleden van de VMH. Deze informele richtlijnen bepalen welke functies in aanmerking komen om een bedrijfswagen te huren en tegen welke maximale kostprijs, afhankelijk van het functieniveau van het desbetreffende personeelslid.

Niettemin kan de vraag worden gesteld of het niet aangewezen is deze informele procedures te laten goedkeuren door de bevoegde vennootschapsorganen van de instelling.

De VMH meent dat er in dit verband voldoende vaste regels zijn uitgevaardigd. Uit het onderzoek blijkt echter dat er enkel informele procedures bestaan. Het niet uitwerken van formele regels terzake kan aanleiding geven tot het nemen van discretionaire beslissingen die dan mogelijkerwijze een verhoging van deze uitgavenpost met zich meebrengen.

Wat betreft de opmerking van de beleidsverantwoordelijken van de instelling dat het managementcomité inzake deze materie bevoegd is, kan bovendien de vraag worden gesteld of dit comité, vanuit het oogpunt van functiescheiding, wel het meest geschikte vennootschapsorgaan is om terzake de nodige regelingen uit te werken. Een aantal leden van dit comité beschikken immers zelf over een huurwagen (waarvan de kosten ten laste van de VMH vallen) en zijn dus mogelijk rechter en partij bij het in de toekomst vaststellen van formele regels inzake de huur van bedrijfswagens.

2.3.1.2. Het contract van dienstverlening, gesloten tussen de VMH en de voorzitter van de Raad van Bestuur en de hieruit voortvloeiende contractuele vergoeding en opzegperiode

Vanaf 1 mei 1995 werd er een nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur van de instelling benoemd, en dit op voorafgaandelijke voordracht van de Vlaamse regering. Deze voordracht vond plaats, alvorens de modaliteiten inzake de vervulling van deze functie in een overeenkomst van dienstverlening werden vastgelegd. Deze overeenkomst, getekend tussen de VMH en de voorgedragen voorzitter op 13 mei 1995, liep in principe tot 30 april 2001. De basiselementen van deze overeenkomst werden voorafgaandelijk onderhandeld tussen de betrokken partijen (de voormalige minister-president van de Vlaamse regering en de voorzitter in spe).

Ten gevolge van de voortijdige opzegging van deze overeenkomst (op 18 mei 1999), betaalde de instelling aan de gewezen voorzitter een contractuele vergoeding, gelijk aan 6 keer de maandelijkse bezoldiging (met inbegrip van de forfaitaire representatievergoeding en de forfaitaire autovergoeding). Alzo diende er, naast de contractueel bedongen opzegperiode van 3 maanden, die tot 18 augustus 1999 liep, in 1999 een bedrag van bijna 3 miljoen BEF te worden uitgekeerd aan de opgezegde voorzitter ter compensatie van de vroegtijdige opzegging van deze overeenkomst.

Op basis van een analyse van dit contract en van de taken van de voorzitter van de Raad van Bestuur, kon er niet met zekerheid worden vastgesteld of deze overeenkomst integraal als een aannemingscontract diende te worden gekwalificeerd, omwille van een aantal onduidelijkheden in de tekst van de gesloten overeenkomst tussen de VMH en de gewezen voorzitter. Evenmin kan deze overeenkomst van dienstverlening tot bewijs van het tegendeel worden beschouwd als een arbeidsovereenkomst die deze persoon, naast zijn mandaat van bestuurder, zou hebben gesloten met de VMH. (Zo werd er in artikel 5 van dit contract immers gestipuleerd dat hij het statuut van zelfstandige had.) Aangezien de betrokken partijen opteerden voor een dergelijk contract -dat enkele onduidelijkheden bevat aangaande het takenpakket van deze persoon, de consequenties van het gekozen sociaal statuut van de voorzitter van de Raad van bestuur en het van kracht zijnde type van verbintenis-, diende de VMH zowel de uitbetaling van deze vergoeding als de opzegtermijn contractueel te respecteren, alhoewel deze contractuele vergoeding en opzegtermijn mogelijk wettelijk niet verplicht dienden te worden voorzien. De voorzitter van de Raad van Bestuur moet immers vennootschapsrechtelijk worden beschouwd als een lasthebber en een lastgeving kan te allen tijde worden herroepen zonder het uitbetalen van een vergoeding.

De VMH antwoordt hier in hoofdzaak op dat beide partijen (in casu de instelling zelf en de voorzitter van de Raad van Bestuur) de contractuele vrijheid hadden om bijkomend een opzegvergoeding en een opzegtermijn in deze overeenkomst te stipuleren. De bovenvermelde opmerkingen van het Rekenhof hadden echter betrekking op de problematiek of de VMH wel de contractuele verplichting had om deze beide elementen additioneel in het contract in te schrijven.

Tevens hadden deze opmerkingen voornamelijk als doel na te gaan of er, aangaande deze problematiek, naar de toekomst toe geen kostenbesparende maatregelen mogelijk zijn voor de instelling (en voor haar aandeelhouder, het Vlaams Gewest).

Aangezien er op 1 mei 2001 (ondertussen werd er immers tot 30 april 2001 een nieuwe voorzitter aangesteld op basis van een analoge overeenkomst, die met de vorige voorzitter werd gesloten) een nieuwe overeenkomst van dienstverlening dient te worden gesloten, dienen de modaliteiten in dit nieuwe te sluiten contract op een duidelijker manier te worden opgesteld. In deze optiek worden er de volgende aanbevelingen naar de toekomst toe geformuleerd.

- Het statuut (een statuut van werknemer, naast zijn mandaat van bestuurder ofwel een statuut van zelfstandige), dat de toekomstige voorzitter van de Raad van Bestuur heeft bij de uitoefening van zijn opdracht, dient eenduidig te worden vastgelegd en consequent te worden gevolgd, met al de hieruit voortvloeiende logische gevolgen.

Hierbij aansluitend, dient de opdracht van de voorzitter van de Raad van Bestuur meer gedetailleerd te worden gedefinieerd dan de (te) algemene omschrijving van de taken van de voorzitter van de Raad van Bestuur in artikel 3 van de overeenkomst van dienstverlening van de gewezen voorzitter. De VMH is echter van oordeel dat de concrete invulling van deze functie moeilijk voorafgaandelijk kan gebeuren. Desniettemin is het volgens het Rekenhof aangewezen dat de instelling er in de toekomst naar streeft een duidelijker, meer gedetailleerd contract (onder andere wat betreft de taakomschrijving) op te stellen zodat interpretatieproblemen zo veel mogelijk worden vermeden.

Tevens stelt de VMH dat er slechts bij het sluiten van de contracten door de instelling rekening kan worden gehouden met de aanbevelingen van het Rekenhof, indien ze bij de onderhandelingen ervan wordt betrokken.

Indien er dus vanuit het oogmerk van duidelijkheid voor wordt gekozen zulke overeenkomst te kwalificeren binnen het kader van het verbintenissenrecht (bijvoorbeeld als een aannemingscontract of als een verhuring van diensten), dienen zowel de invulling van de opdracht als het in deze optiek gekozen sociaal statuut aan te sluiten met de ter-

zake geldende bepalingen (en de gebruikelijke terminologie), voortvloeiend uit het verbintenissenrecht.

- Naast het onderzoeken van alle mogelijke sociaalrechtelijke consequenties ten gevolge van het aannemen van een welbepaald statuut en/of van een bepaald type contract, overeenkomstig het verbintenissenrecht, dienen alle bepalingen tevens te worden onderzocht op hun mogelijke fiscale gevolgen (zie verder onder punt 2.3.2.3.).
- Indien een clause inzake een uitbetaling van een opzegvergoeding (bij een duidelijker omschreven contract dan voorheen), volgens het sociaal recht of het verbintenissenrecht als wettelijk verplicht en/of als billijk wordt beschouwd, is het aangewezen zulke vergoeding op een redelijke basis te bepalen, bijvoorbeeld in functie van het aantal maanden of jaren dat de voorzitter - vóór zijn opzeg - prestaties leverde.
- Indien een contractueel bedongen opzegtermijn van toepassing zou zijn, is de vraag aan de orde of zo'n termijn in de toekomst niet kan worden beperkt, door te stipuleren dat bij een eventueel vroegtijdige beëindiging de ontslagen voorzitter er zich toe verbindt de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur bij de uitoefening van zijn taak bij te staan, tot op het moment dat deze bijstand niet meer vereist is.

Tenslotte werd er vastgesteld dat de op 18 mei 1999 opgezegde voorzitter van de Raad van Bestuur van de VMH nog steeds bestuurdersmandaten uitoefent bij drie ondernemingen, waarin de VMH participeert. (Deze toestand wordt door de beleidsverantwoordelijken van de VMH als positief geëvalueerd, aangezien deze persoon in zijn hoedanigheid van bestuurder, nog steeds volgens het management van de instelling, een duidelijke meerwaarde creëert in deze drie ondernemingen.)

Bovendien kan deze gewezen voorzitter op dit moment ten alle tijde, overeenkomstig de nieuwe tussen hem en de VMH gesloten overeenkomst de dato 18 februari 2000, worden "verzocht door de VMH of genoemde dochters vergaderingen bij te wonen of aan de directie van de VMH advies te verlenen", weliswaar aan dezelfde voorwaarden als deze welke gelden voor de andere bestuurders.

Ondanks de (volgens de beleidsverantwoordelijken van de instelling) gegronde redenen inzake het vervullen van de bovenvermelde bestuursmandaten en inzake het sluiten van deze nieuwe overeenkomst met de oud-voorzitter van de Raad van Bestuur van de VMH, is het risico niet denkbeeldig, indien zo'n handelwijze steeds in de toekomst wordt gevolgd, dat iemand, die uit zijn hoofdfunctie wordt ontslagen (in casu een ontslag als voorzitter van de Raad van Bestuur van de VMH) niet

meer de motivering en de inzet zou kunnen opbrengen om deze bijtaken naar behoren uit te voeren. Alzo is het aangewezen deze problematiek, bij een eventueel vroegtijdig ontslag, ook in de toekomst terdege te regelen in de nieuwe te sluiten overeenkomst met de voorzitter van de Raad van Bestuur. De oplossing kan er bijvoorbeeld in bestaan door in de toekomst in de overeenkomst van dienstverlening te stipuleren dat, bij een eventueel vroegtijdige opzeg van het gesloten contract, deze persoon ermee akkoord gaat om al zijn bestuursmandaten bij de ondernemingen, waarin de VMH participeert, ter beschikking te stellen op het eenvoudig verzoek van de VMH.

De VMH antwoordt in dit verband dat de bestuurders worden benoemd door de Algemene Vergadering van de betrokken ondernemingen (en dus niet door de VMH zelf). Deze stellingname doet echter geen afbreuk aan de vaststelling dat bestuurders zelf in principe te allen tijde hun ontslag kunnen aanbieden, indien ze dit wensen.

2.3.1.3. De selectie van het consultancybureau Arthur D. Little

Een ander studiebureau (Arthur Andersen) wenste de studie inzake "Een strategisch partnerschap voor Vlar-Indaver" uit te voeren, tegen een prijs, die bijna 450.000 BEF lager lag dan de uiteindelijke offerte van Arthur D. Little (deze laatste offerte bedroeg 4 miljoen BEF).

In dit verband kan er worden opgemerkt dat de keuze voor Arthur D. Little (met de duurdere uitvoering tot gevolg) niet schriftelijk werd gemotiveerd op het moment van de beslissing zelf en dat deze opdracht tot bewijs van het tegendeel niet werd toegekend door de hiertoe bevoegde vennootschapsorganen (het managementcomité of de Raad van Bestuur), overeenkomstig de door de instelling bepaalde en gepubliceerde delegatiebevoegdheden.

Volledigheidshalve wordt wel vermeld dat de VMH, in haar repliek, alsnog a posteriori de motivering heeft verstrekt voor de keuze van Arthur D. Little.

Desniettemin blijft het Rekenhof erop aandringen dat in de toekomst, indien er door de instelling wordt voor geopteerd de minder goedkope aankoop of dienstverlening te selecteren, de beslissingen dienaangaande schriftelijk worden gemotiveerd en plaatsvinden overeenkomstig de gepubliceerde delegatiebevoegdheden.

Bovendien houdt het feit dat deze studie uitvoerig werd besproken in de Raad van Bestuur, zoals werd meegedeeld door de instelling, geen weerlegging in van de stellingname van het Rekenhof dat deze opdracht niet werd toegekend door de hiertoe bevoegde vennootschapsorganen. En de keuze van het bureau

van het tegendeel geen schriftelijke beslissing hieromtrent van de Raad van Bestuur noch van het managementcomité.

2.3.2. De rubriek "bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" (klasse 62)

2.3.2.1. De nieuwe arbeidsovereenkomst ten gevolge van de benoeming van één personeelslid tot senior investment manager

Op 16 oktober 1995 werd er een personeelslid aangeworven met een bediendencontract voor de functie van investment manager. Deze bediende werd op 1 januari 1999 gepromoveerd tot senior investment manager, bekrachtigd in een op 4 juni 1999 nieuw gesloten arbeidsovereenkomst. Zo kreeg deze bediende voor het boekjaar 1999 onder meer een verhoging van zijn brutomaandwedge. Indien er enkel met de stijging van deze brutomaandwedge wordt rekening gehouden, bevindt deze verhoging zich binnen de maximaal toelaatbare grenzen van de remuneratiepolitiek, zoals deze door de Raad van Bestuur van 24 april 1997 werd goedgekeurd (verder verrijkt op 27 januari 1998).

Nochtans rijst de vraag of het in dit specifieke geval niet aangewezen was om ook de andere voordelen, die aan dit personeelslid supplementair in 1999 werden toegekend, in aanmerking te nemen bij de berekening van de maximaal toelaatbare salarisverhoging.

Hierbij aansluitend, is het ook gewenst de bovenvermelde remuneratiepolitiek op een zodanige manier aan te passen dat er in de toekomst (bij een bevordering) niet alleen rekening wordt gehouden met het toegekende (hogere) brutomaandsalaris, maar ook met andere vergoedingen en voordelen. Op de opmerking van het Rekenhof, aangaande deze andere voordelen, heeft de VMH niet op een substantiële wijze gereageerd.

Wel stelt deze instelling dat ze is overgegaan tot een actualisering van de remuneratiepolitiek tijdens de maand november 2000. Deze problematiek zal verder door het Rekenhof worden opgevolgd en hierover zal desgevallend worden gerapporteerd.

Bovendien was de voorafgaandelijke toekenning van het brutomaandsalaris in het bovenvermelde nieuwe arbeidscontract (voor de jaren 2000 en 2001) strijdig met de voornoemde remuneratiepolitiek, die immers stipuleert dat salarisaanpassingen dienen te gebeuren op grond van een (ex-ante) evaluatie van de door de personeelsleden geleverde prestaties. Bijgevolg kon een op voorhand bepaalde loonsverhoging niet worden toegekend, aangezien eerst de prestaties van dit personeelslid - op basis van het jaarlijks functioneringsverslag - dienden te worden gemeten.

Eveneens worden de overeengekomen opzegtermijnen - in dit nieuwe afgesloten contract tussen dit personeelslid en de

werkgever (de VMH dus) - volgens het arbeidsrecht (artikel 82, paragraaf 3, eerste lid van de arbeidsovereenkomstenwet) en volgens de algemeen geldende rechtspraak van het Hof van Cassatie in principe als nietig en onbestaande beschouwd. Op deze laatste opmerking werd er niet gereageerd door de beleidsverantwoordelijken van de instelling.

2.3.2.2. De wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en de preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen

De wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en de preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen bepaalt een maximale marge voor de ontwikkeling van de loonkost in de privé-sector, rekening houdende met de evolutie in enkele buurlanden.

De Raad van Bestuur van de instelling besliste op 24 april 1997 een vorm van variabele salariëring in te voeren, die voor de eerste maal werd uitgekeerd in het boekjaar 1998. Deze beslissing werd genomen op basis van een juridisch advies van een advocatenkantoor en op basis van een rondschrijven van de toenmalige Vlaamse minster, bevoegd voor Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid, ten behoeve van de GIMV inzake de mogelijkheden van het invoeren van een gelijkaardige variabele verloning bij deze laatste onderneming, na het van kracht worden van de bovenvermelde wet. De beleidsverantwoordelijken van de VMH stellen in dit verband dat, aangezien bovenvermeld advocatenkantoor oordeelde dat deze wet niet van toepassing was op de GIMV, deze dan ook niet toepasselijk is op de VMH. Deze redenering is echter op zijn minst voorbarig.

Volledigheidshalve wordt wel vermeld dat de Raad van Bestuur van de instelling bij de invoering van deze variabele loonsvergoeding rekening hield met de opmerkingen terzake van de vorige commissaris van de Vlaamse regering, die de implementatie van deze bijkomende salariëring goedkeurde.

Onder meer op basis van artikel 10, paragraaf 1 van het decreet van 13 juli 1994, waarin wordt gestipuleerd dat de VMH een investeringsmaatschappij is met de rechtsvorm van een naamloze vennootschap, komt de Raad van State in een auditeursverslag van 23 april 1999 zeer recent tot het volgende besluit: "Derhalve dient dan ook te worden besloten dat de NV VMH geen administratieve overheid is zoals bedoeld in artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State".

Indien de conclusie algemeen wordt aanvaard dat de VMH eerder een privaatrechtelijke rechtspersoon is dan een publiekrechtelijke, kan zonder enige twijfel de vraag worden gesteld of er in voldoende mate rekening werd gehouden met deze loonmatigingsnorm in de voorbije boekjaren. In dezelfde optiek zou dan de remuneratiepolitiek van de instelling ook zo spoedig

mogelijk dienen te worden afgestemd op de bepalingen van de bovenvermelde wet.

De VMH antwoordt dat zij, bij het bepalen van het jaarlijks budget, beschikbaar voor de variabele loonsvergoeding, rekening houdt met de bepalingen van de bovenvermelde wet. Doch niet enkel de variabele salariëring, maar de totale "loonkost" dient in aanmerking te worden genomen om na te gaan of de loonnorm al dan niet wordt gerespecteerd. Deze totale loonkost behelst immers niet enkel de variabele vergoeding, maar ook, krachtens de rechtspraak van het Hof van Cassatie en overeenkomstig de rechtsleer, het maandelijks salaris, inclusief de baremieke verhogingen en indexaties ervan, het vakantiegeld, alsmede andere mogelijk toegekende voordelen (zoals maaltijdcheques, een groepsverzekering, ...).

Eveneens wordt er vastgesteld dat de instelling inzake deze variabele loonsvergoeding het toerekeningsprincipe (ook "matching-principe" genoemd) niet heeft nageleefd vanaf het boekjaar 1997. Aangezien de uitbetaling van deze variabele loonsvergoeding in het boekjaar (boekjaar N+1) plaatsvond, als bijkomende remuneratie voor de prestaties geleverd in het vorig boekjaar (boekjaar N), dienden deze variabele vergoedingen, overeenkomstig artikel 19, lid 4, van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, reeds te worden voorzien (in het boekjaar N). Bijgevolg is het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening ten belope van 2,2 miljoen BEF (de tijdens het boekjaar 2000 uitbetaalde variabele loonsvergoeding voor de prestaties over het boekjaar 1999) overgewaardeerd op het einde van het boekjaar 1999.

De VMH gaat akkoord met deze door het Rekenhof voorgestelde boekingswijze.

Tenslotte dient de vraag gesteld of de éénmaal per jaar betaalde variabele loonsvergoeding, die momenteel op dezelfde kostenrekening (rekening 620200) wordt geboekt als de maandelijks brutosalarissen, niet beter op een aparte kostenrekening wordt geregistreerd. Een dergelijke opsplitsing van de op dit moment gebruikte kostenrekening in twee aparte kostenrekeningen sluit nauwer aan bij de uitgavenstromen van de instelling en verhoogt de transparantie van de boekhouding.

De VMH belooft dat ze de kostprijs van de variabele salariëring op een aparte kostenrekening zal boeken.

2.3.2.3. De premies voor verzekeringen tijdens het boekjaar 1999

Gelet op het feit dat een gedeelte van de vergoeding voor het gebruik van de eigen wagen door de gewezen voorzitter (deze maandelijks vergoeding van 38.562 BEF werd eveneens contractueel bedongen in artikel 4.2. (3) van de op 13 mei 1995 gesloten overeenkomst van dienstverlening - zie eerder onder punt 2.3.1.2.) naar aanleiding van een controle van de ven-

nootschapsbelasting door het Ministerie van Financiën fiscaalrechterlijk werd verworpen en deze verwerping kon leiden tot een bijzondere aanslag (aan 309% in de vennootschapsbelasting), werd er een bijkomende groepsverzekeringspremie voor een bedrag van 373.400 BEF toegekend aan de gewezen voorzitter, in ruil voor het belasten van deze fiscaal verworpen uitgaven in de persoonlijke belastingsaangifte van deze persoon. (Deze afspraak werd vastgelegd in een overeenkomst, gesloten tussen de VMH en de gewezen voorzitter op 15 maart 1999.)

Ondanks het feit dat op deze manier de duurdere oplossing (het taxeren van deze kosten a ratio van 309% in de vennootschapsbelasting) werd vermeden, doet dit gegeven geen afbreuk aan de vaststelling dat uit deze gebeurtenis duidelijk blijkt dat de overeenkomst van dienstverlening, die de VMH en de gewezen voorzitter sloten, in onvoldoende mate - ab initio - was onderzocht op alle mogelijke fiscaalrechtelijke gevolgen. De VMH stelt in dit verband dat haar rol zich beperkte tot het minimaliseren van de kosten, verbonden aan deze regeling.

Wat betreft deze overeenkomst van dienstverlening werd er in de eerste plaats aan de beleidsverantwoordelijken van de instelling reeds gevraagd (zie punt 2.3.1.2.) de nieuwe overeenkomst, die op 1 mei 2001 dient te worden gesloten tussen de VMH en de voorzitter van de Raad van Bestuur, op alle mogelijke fiscaalrechtelijke gevolgen na te zien. In deze optiek kunnen onder meer de op dit moment fiscaal aanvaarde forfaitaire vergoedingen (overeenkomstig de op 3 februari 1999 gedateerde brief van het Ministerie van Financiën aan de VMH) als maximale richtsnoeren worden gehanteerd voor de toekenning van bijkomende voordelen in de te sluiten overeenkomst van dienstverlening. (Zodoende wordt in de toekomst de verwerping van een deel van de door de fiscus niet als redelijk beschouwde (forfaitaire) bedrijfskosten vermeden, op welk bedrag de VMH mogelijk vennootschapsbelasting zou moeten betalen.)

Eveneens werd er vastgesteld dat de instelling inzake de groepsverzekeringspremie ten gunste van de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur het toerekeningsprincipe niet heeft nageleefd. Aangezien de nieuw aangestelde voorzitter op 1 juni 1999 door de VMH werd aangesloten bij deze groepsverzekering, dienden de desbetreffende premies over het boekjaar 1999 ten laste van de instelling, overeenkomstig artikel 19, lid 4 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976, te worden geprovisioneerd in de resultatenrekening over het boekjaar. De desbetreffende voorziening werd echter niet aangelegd door de VMH tijdens het boekjaar 1999. Bijgevolg zijn de kosten ten belope van iets meer dan een half miljoen BEF (de door de VMH te betalen premies voor de nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur voor zijn prestaties m.b.t. de periode vanaf 1 juni 1999 tot en met 31 december 1999) ondergewaar-

van het boekjaar 1999. Op deze laatste opmerking werd niet gereageerd door de instelling.

Op last :
De Hoofdgriffier,

Het Rekenhof :
De Voorzitter,

F. VAN DEN HEEDE.

F. VANSTAPEL.